P.b.b.

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./ŠTEVILKA 12 CELOVEC, DNE 22. MARCA 1962 CENA 2.— ŠILINGA

25 let od obsodbe nacizma

14. marca je minulo 25 let, odkar je papež Pij XI. v znameniti okrožnici »Mit brennender Sorge« (S pekočo skrbjo) obsodil v imenu spoštovanja človeške osebnosti hitlerjanski nacizem. To se je zgodilo 14. marca 1937. Nekaj let zatem je ves svet občutil, kako pravilna je bila papeška beseda in koliko gorja je ta zmota nacizma prinesla številnim narodom in nazadnje tudi nemškemu narodu samemu. Ta zmota je napihovala veljavo nemštva in poniževala druge narode kot manjvredne. Končno je prinesla milijonom Nemcem smrt, pregnanstvo in razdejanje dežele. Saj je bilo leta 1945 ob propadu »rajha«, kakor da bi se podrl babilonski stolp.

Leta 1933 je nemška vlada podpisala s Sveto stolico konkordat, slovesno pogodbo, ki naj bi prinesla znosno in urejeno razmerje med državo in med katoličani na Nemškem. Toda že nekaj let za tem, piše Pij XI. v omenjeni okrožnici, se je pokazalo v več ali manj odkritem kršenju tega, kar so slovesno obljubile.

Pij XI. je obsodil nacizem: »Kdorkoli začne raso, narod, državo, kako obliko države, ljudsko oblast ali katero koli drugo osnovno vrednoto človeštva — ki imajo sicer vsaka svoje potrebno in častno mesto — kdorkoli začne te reči pretiravati, jih povzdigovati na višje mesto, kot jim gre, jih po božje častiti, ta prevrača in uničuje tisti red, ki ga je Bog ustvaril in ukazal; tak je daleč od prave vere v Boga in daleč od pravega gledanja na življenje, ki ga živi kristjan . . .«

»Samo površneži morejo pasti v tako zmoto, ki govori o nekem narodnem Bogu, o neki narodni veri«, je zapisal Pij XI. ko je obsodil čezmerno poveličanje nemškega naroda in nemške države.

Papeževe besede so imele med dobrimi kristjani po Nemčiji velik odmev. Dne 2v. marca 1937 so sredi preganjanja katomicizmu zvestih z nemških prižnic brali, kaj je napisal sv. oče res »s pekočo skrbjo« za dobro duš. V Monakovem je kardinal Faulhaber v stolnici povedal na ves glas: »Nobena reč ne bo ločila od Kristusa in Cerkve, ne glad, ne nevarnost, ne meč. Nemške države in ne sveta ne bo rešila nemška kri, ampak kri Kristusova«. V Berlinu je kardinal von Preysing proglasil za bogokletno, kar piše uradni list SS-ovcev in izjavil, da državni minister za zdravje pobija pohabljene. »Bolje je, da uničijo to veličastno katedralo bombe,« je dejal kölnski nadškof Frings, »kakor da bi služila poganskemu gospodarju naše dežele.«

Odpor katoličanov je bil tako velik, da se nobenega od teh ni upal Hitler dotakniti ali jim kaj žalega storiti. Pač pa je prišla Gestapo v Münster in aretirala škofa von Galena, ker je na prižnici obsodil početje Gestapa. Škom je rekel, da se gre preobleči. Ko je čez četrt ure prišel iz sobe, je stal pred gestapovci v škofovskem ornatu, s škofovsko kapo in palico v roki. Policija je protestirala, da ga takega ne more odvesti. »Saj hočete aretirati škofa, dobro, bom pa kot škof šel v zapor,« je izjavil škof. Končalo se je tako, da so gestapovci odšli brez njega.

Krščanski delavski belgijski lest »Au travail« piše ob 25-letnici te papeške okrožnice: »Žal se rasizem spet pojavlja, spet dviga svoj obraz, na raznih krajih sveta. Mladi rod, ki je zrastel po vojni in ni videl, kako je nemški nacizem rastel in doživel strahoten poraz, bi moral o tem veliko razmišljati in brati ‚Mit brennender Sorge'.«

Žal se pa premnogi ljudje niso nič ozirali na to, kar jih uči Cerkev in kar je pisal v svarilo papež Pij XI. Omamil jih je zmagoslavni pohod in topot škornjev. Hoteli so biti z gospodovalcem sveta in z njim uživati tisočletni rajh. Pljunili so na pravico, jo zatajili in postali hlapci. Za pest denarja, za lepo uniformo, za službo so pogazili, kar jim je v dnu srca govorila vest. Nič niso dali na to, da gredo dvakrat v napačno smer: v omalovaževanje svojega rodu in v službo popolnoma zmotne ideje. Zato so doživeli notranji polom in videli zunanji propad njihovih sanj. Bog se jih usmili in jim odpusti.

Toda današnji rod naj bi hodil drugo pot! Naj bi hodil pot spoštovanja svojega rodu, svojega jezika, svoje narodne samobitnosti, zanjo delal in se zanjo boril, kot se poštenemu človeku spodobi. Hodil pa naj bi tudi pot širokogrudnosti in razumevanja sočloveka, sodeželana, človeka drugega rodu, drugega prepričanja in drugih nazorov.

To je nauk 25-letnice papeške okrožnice »S pekočo skrbjo«, ki jo je napisal Pij XI. leta 1937 proti hitlerjanskemu nacizmu, a velja prav tako še danes.

Premirje v Alžiru

Minulo soboto je bil v Evianu ob francosko švicarski meji po 12-dnevnih pogajanjih podpisan dokončni dogovor o ustavitvi sovražnosti med francosko vlado in njenimi oboroženimi silami v Alžiru ter vodstvom alžirskih domačinskih upornikov. S tem se končuje 130-letna doba francoskega kolonialnega gospostva v Alžiru ter 7-letna krvava vojna, v kateri sta obe stranki, francoska vojska na eni in alžirski domači uporniki na drugi strani zatrjevali svojo zmago. V resnici je pa bilo, da Francozi niso mogli uničiti lahko pokretnih upornikih oddelkov izven večjih naselij, po drugi strani pa alžirski uporniki niso mogli pregnati Francoze iz dežele. Ti boji so zahtevali težke žrtve na obeh straneh. Po uradnih cenitvah je padlo 17.000 Francozov in okoli 141.000 alžirskih domačinov, povečini Arabcev. Po neuradnih, a najbrž bolj resničnih poročilih pa je »umazana vojna« v Alžiru zahtevala okoli četrt milijona žrtev. Čeprav je pogodba v Evianu naredila konec bojem med obema oboroženima silama, sedaj še nič ne izgleda, da bo krvoprelitja konec. V zadnjih mesecih je namreč iz vrst francoskih skrajnežev v Franciji in v Alžiru nastala takozvana »Tajna vojaška organizacija« (OAS), ki združuje vse tiste, ki nočejo spoznati, da je kolonialne dobe konec. Med njimi pa je tudi mnogo politično nedozorelih generalov in preostankov fašizma in nacizma. Pod vodstvom bivšega generala Salana, ki se je kot vrhovni šef v Alžiru najprej bil uprl lastni vladi, ki je hotela skleniti mir z uporniki ter poklical na oblast generala De Gaulla.

De Gaulle, ki ga je bil pred tremi leti poklical na oblast vprav Salan v upanju, da ga bo znova povedel do dokončne zmage nad uporniki, je pa uvidel kljub svoji znani trmoglavosti, da je za Francijo najpametneje, ako se z Alžirci sporazume. Ta nekdanji biser francoske kolonialne posesti je postal le gospodarsko breme in moreča politična hipoteka. Zato se je odločil, da stori vse za dosego miru, pa če naj to stane tudi ločitev Alžira od Francije. Največji odpor je naletel De Gaulle pri francoskih naseljencih v Alžiru, ki kot manjšina (dober milijon proti 9 milijonom domačinov) uživajo velike predpravice ter posedujejo najboljšo zemljo. Pri teh je OAS tudi naletela na največjo podporo.

Po razglasitvi premirja je prvi dan vladala mrtvaška tišina, drugi dan pa je OAS začela s poostrenim terorjem, ki je zahteval življenje 127 oseb. De Gaulle je napovedal za 8. april plebiscit v Franciji. Francosko ljudstvo bo pozvano, da odobri ali odkloni to, kar se je De Gaulle dogovoril z uporniki. Kljub temu, da ni nihče navdušen nad francosko-alžirsko pogodbo, je vendarle večina De Gaullov korak spoznala kot neizbežno nujnost.

Tudi v Alžiru bo ljudstvo pozvano, da pri glasovanju izjavi ali hoče še nadaljno državnopravno povezavo s Francijo ali pa samostojnost, vendar je tudi glede tega že sedaj gotovo, da bo velika večina za samostojnost. Francosko-alžirska pogodba predvideva jamstva glede evropskih naseljencev in njihovega premoženja in tesno gospodarsko povezavo med obema partnerjema, posebno glede črpanja petroleja v Sahari.

OAS skuša sedaj s terorjem, katerega žrtve so predvsem domačini, pa tudi Francozi, ki so proti OAS, izzvati izbruh pokoljev med domačini in Francozi v Alžiru ter tako zbuditi »patriotska čustva« solidarnosti v Franciji. Ti »patrioti« bi naj potem vrgli De Gaulla z oblasti ter znova začeli brezobzirno vojno proti upornikom v Alžiru. Zato je alžirska kriza tudi težka bolezen celotne Francije in prizadeva ves svobodni svet. Posebno v atlantskih prestolnicah z nemirom opazujejo razvoj dogodkov v Franciji, na Vzhodu pa z zanimanje, kajti težave na Zapadu so voda na mlin mednarodnemu komunizmu, kar pa zaslepljenci pri OAS nočejo uvideti.

Dr. Gorbach v Londonu

Na štiridnevni prijateljski obisk v London je minuli torek odpotoval z letalom zvezni kancler dr. Gorbach v spremstvu zunanjega ministra dr. Kreiskega. Čeprav med Veliko Britanijo in Avstrijo trenutno ni odprtih vprašanj, je zvezni kancler uporabil svoje bivanje v angleški prestolnici ne le za kosilo pri kraljici Elizabeti II., ki ga je zelo prijazno sprejela, temveč tudi za razgovore z britanskimi politiki, predvsem pa z ministrskim predsednikom McMillanom glede gospodarskih vprašanj. Velika Britanija, ki je pred leti organizirala sedaj že pokojno »Evropsko prosto trgovinsko področje« (EFTA) kot protiutež k Evropski gospodarski skupnosti (EWG), je bila prva, ki je iz spoznanja, da EFTA ni izpolnila pričakovanj, ki so jo stavili vanjo tisti, ki niso hoteli pristopiti k EWG šestorice (Francija, Italija, Zapadna Nemčija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg) potegnila posledice in preokrenila svojo politiko. V spoznanju, da se bo dobro razvijajoča EWG uveljavila brez ozira ali bo še kdo pristopil k njej ali ne, ker itak že združuje jedro svobodnega evropskega kontinenta, je londonska vlada sklenila, da pristopi tudi k EWG dokler še lahko to stori z dvignjeno glavo, in ne v pozi skesanega grešnika, ki itak nima več nobene izbire. V podobnem položaju so tudi nekatere druge evropske nevtralne države kot Avstrija, Švica in Švedska, dočim je Finska mnogo na slabšem, jer ji veže roke vojaška prijateljska pogodba s Sovjetsko zvezo. Pogajanja med Veliko Britanijo in EWG so že v teku in tudi Avstrija, Švica in Švedska so že načelno sklenile, da poiščejo politično znosno a gospodarsko ustrezajočo povezavo z EWG, ne da bi pri tem preveč razjezile Sovjetsko zvezo, ki misli, da morajo vse komunistične države sicer biti tesno med seboj povezane pod njenim vodstvom, države svobodnega sveta bi pa se naj med seboj kregale.

— KRATKE VESTI —

Zgorelo je 100 oseb v mestu Dakka v Pakistanu, kjer je pri vrtalnih delih nastala eksplozija zemeljskega plina zaradi cigaretnega ogorka, ki ga je nekdo malomarno vrgel po tleh. Goreči plin je v hipu zajel delavce in množico gledalcev v bližini, ter jih spremenil v žive bakle. Nekateri so se skušali rešiti s tem, da so skočili v potok, ki teče ondi mimo, toda ogenj je tudi vodo že skoro zavrel, zaradi česa so se nekateri v vodi smrtnonevarno oparili.

Zmagala je pri volitvah v Sovjetski zvezi lista komunistične stranke, edina, ki so jo volilci imeli na izbiro. Dobila je 99.14 odstotkov. Volilna udeležba je bila velika in znašala 99,43 odstotka. Kot poroča sovjetska agencija »Tass« se je ljudstvo »z velikim navdušenjem udeležilo volitev.« Take volitve z eno samo listo poznamo.

Jugoslovanske oblasti so izdale nove predpise glede vizumov za tuje državljane, da čim bolj pospešijo tujski promet. Potniki ladij, ki pristajajo v jugoslovanskih pristaniščih bodo lahko za tri dni šli na kopno brez vizuma, veljava tranzitnega vizuma je bila podaljšana od 3 na 7 dni, nadalje upravičuje novi turistični vizum šestkratni vstop v Jugoslavijo s po enomesečnim bivanjem. V teku so tudi pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo za obojestransko odpravo vizuma, to je da bi mogli državljani ene države potovati v drugo samo s potnim listom. Vendar izgleda, da bo zadeva šele prihodnje leto tako daleč. Poenostavljen in olajšan bo tudi carinski postopek, poročajo »Salzburger Nachrichten« iz Beograda.

Ugotovili so vzroke eksplozije, ki se je pripetila lani 8. aprila v trebuhu angleške trgovske ladje »Dara« ob obali Omana, pri čemer je od 820 oseb, ki so bile na parniku, bilo 236 mrtvih. Eksplozija je nastala zaradi peklenskega stroja, ki ga je bil položil neki arabski upornik. Tako je en človek povzročil smrt 236 ljudi.

Jugoslovanska vlada je ostro protestirala pri vzhodnonemški komunistični vladi zaradi postopanja vzhodnonemških carinskih organov proti jugoslovanskim obiskovalcem velesejma v Leipzigu. Med drugimi so sredi noči zbudili dva v spalnem vozu speča direktorja Jugoslovanske narodne banke in več drugih visokih gospodarskih funkcionarjev ter jih brez vzroka priprli za 24 ur.

Rdečkast sneg je minuli teden zapadel v Romuniji, kot posledica neurij, ki so zajela Bližnji vzhod in jugozapadno Evropo. Viharji so v puščavah dvignili ogromne oblake rdečkastega prahu in peska ter jih ponesli proti Evropi, kjer so se potem srečali s snežnimi oblaki in zmešali. Nekoliko tega rdečega snega je padlo tudi na Madžarsko, dalje pa ni segel.

Za planinske orle se je zavzela koroška deželna organizacija Avstrijskih društev za zaščito narave na svojem zborovanju v Celovcu minulo nedeljo. Zbrani prijatelji narave so protestirali proti iztrebljanju orlov na Koroškem zaradi previsokega odstrela s strani lovskih oblasti. Menili so, da tudi orli opravljajo koristno nalogo v naravnem planinskem življenju.

Podkupovanje uradnikov in napade na policaje bodo odslej kaznovali s smrtjo v Sovjetski zvezi, določajo trije novi dekreti, ki jih, je izdal Vrhovni sovjet v Moskvi. Sprejem denarja s strani uradnikov kot podkupnino za uradne »usluge« bodo v prvem primeru kaznovali z zaporom do 10 let, pri ponovitvi pa tudi s smrtjo. Te stroge odredbe so izdali zaradi tega, ker se je korupcija v zadnjih letih znova razpasla.

Dober lov je imela policija v New Yorku, ki je našla 40 kg čistega heroina v kleti hiše nekega pristaniškega delavca. Vrednost zaplenjenih mamil znaša 2 in pol milijona dolarjev. V zadnjih letih se v Ameriki vedno bolj širi razvada uživanja mamil.

Politični teden

Po svetu . . .

Razorožitvena konferenca v znaku motenj

Za velikansko štirioglato mizo v razsežni sejni dvorani palače v Ženevi, ki se ogleduje v Lemanskem jezeru, kjer je med obema vojnama dolge, skoroda 20-letne počasne smrti umirala rajnka Liga Narodov, ker ni mogla svoje glavne naloge, to je vprašanja, ki že izza davnih dni tare človeštvo – kako preliti bojni meč v miroljubni plug – so minuli teden sedeli zunanji ministri 17 držav iz vzhodnega in zapadnega bloka ter iz »neopredeljenih« držav, da znova poskusijo rešiti to vprašanje, ki je postalo še težje v današnjem nemirnem času, ko človeštvu ne grozita več kuga in lakota, pač pa neizmerno strašnejša vojna, kot je kdaj koli pretila človeštvu: atomsko uničenje.

Konferenca se je začela v zamotenem ozračju, ki ga najbolje označujejo svetli traki iz lahke kovine padajoči iz sovjetskih letal na tri »zračne hodnike«, ki iz Zapadne Nemčije vodijo v zapadni del Berlina, da zamotijo zapadnim letalom edino prosto pot k temu otoku, zasedenem po treh zapadnih velesilah (Zedinjenih državah, Veliki Britaniji in Franciji), sredi rdečega morja komunizma. Tudi razgovori v Ženevi so se začeli z motečimi »franžami« diplomatskih prijaznosti, ki pa le slabo prikrivajo medsebojno nezaupanje in neiskrene propagandistične nakane.

Potem ko so se zunanji ministri na obiskih med seboj »povohali«, se je kmalu pokazalo, da zija med zapadnimi in vzhodnimi načrti o izvedbi razorožitve globok prepad.

Prepad med Vzhodom in Zapadom

Na predvečer konference je ameriški državni predsednik Kennedy po svojem zunanjem ministru predstavil svoj načrt, ki predvideva postopno razorožitev in istočasno uvedbo učinkovite mednarodne kontrole, ki naj bi imela pravico izvrševati preglede in preiskave tudi na ozemlju vseh prizadetih držav.

Sovjetska zveza je po svojem »rdečem carju« Nikiti Hruščevu predlog kratkomalo zavrnila ter predlagala sklenitev takoj, razpolaga Sovjetska zveza z novo »veki jo naj vsaka država sama izvede in tudi sama nadzoruje. Ameriško zahtevo po mednarodni kontroli je označil za »špionažo«, obenem pa zagrozil zapadnim silam, da ako sovjetskih predlogov ne sprejmejo takoj razpolaga Sovjetska zveza z novo »vesoljno raketo«, ki je neranljiva in more – krožeč okoli Zemlje – s svojimi atomskimi bombami uničiti katerokoli državo na svetu.

Na Zapadu so novo sovjetsko grožnjo precej hladno sprejeli, češ, da to zanje ni nič novega in da razpolagajo zapadne sile z orožji za protiudarec, ki da bi bil še hujši. Vse kaže, da hoče v začetku pogajanj Sovjetska zveza z grožnjami omehčati Zapad in ga pripraviti do popuščanja. Pri tem se poslužuje Berlina na zemlji ter svojih raket v vesolju kot sredstev.

Po drugi strani pa je Sovjetska zveza ujetnik lastnih »ultimatumov«, ki jih je postavila glede Berlina in nemške mirovne pogodbe ter jih mora iz meseca v mesec podaljševati. Zato smatrajo na Zapadu sedanje sovjetske poteze kot taktične manevre, ki naj pripomorejo Sovjetski zvezi, da se nekako izvleče iz sedanjega položaja. Da bi moskovski oblastniki imeli resne namene začeti vojno zaradi Berlina ali drugih spornih zadev, ne verjame nihče izmed resnejših političnih opazovalcev na Zapadu. Hruščev hoče doseči vsaj nek zunanji uspeh, ki bi bil v tem, da bi Zapad pristal na vrhunski sestanek, ki ga »rdeči car« zahteva več mesecev. In res na Zapadu te zahteve ne odklanjajo vnaprej. Položaj na svetu je danes tak, da mora vsak odgovorni politik storiti vse, da ostane ohranjen vsaj ta negotovi mir. To želijo množice ljudstev tako na Vzhodu in kot tudi na Zapadu. Posebno na Zapadu, kjer so vsakih toliko časa kake volitve, se politiki temu razpoloženju ne morejo upirati.

Res je ameriški predsednik Kennedy, ki je sprva stavil dva pogoja za tak vrhunski sestanek, namreč da bi bil na ženevskih razgovorih dosežen vsaj tolikšen napredek, da bi bila ustvarjena jasnost o možnosti tudi kakega omejenega sporazuma glede razorožitve in ustavitve atomskih poskusov, postavil še tretji pogoj, ki pa ni otežujoč, ampak olajšujoč. Dejal je namreč, da je pripravljen iti na vrhunski sestanek tudi tedaj, ako bi to zahtevali ameriški državni interesi.

Pa tudi Zapad ima močne karte v rokah. Za drugo polovico aprila so Združene države napovedale serijo svojih atomskih poskusov v ozračju nad Tihim oceanom, ako med tem ne pride do kakega sporazuma v Ženevi. In ni dvoma, da bodo Amerikanci te poskuse izvedli, kajti že priprave same stanejo ogromne denarje, predvsem pa morajo Združene države z ozirom na nedavno dosežene napredke glede atomskih orožij v Sovjetski zvezi, kot je pokazala analiza v minuli jeseni izvedenih sovjetskih poskusov, skrbeti, da ohranijo prednost vsaj glede atomskih orožij.

Mednarodni mir zaradi notranjih slabosti

V tem ozračju medsebojnega nezaupanja, spodnašanja in prekanjevanja pa učinkuje naravnost ironično izjava pripravljenosti tako s sovjetske, kot tudi z ameriške strani o sodelovanju v vesolju, to je pri vesoljskih poletih. Če se doslej Vzhod in Zapad oz. njuni vodilni sili Združene države in Sovjetska zveza, nista mogli sporazumeti o sožitju na naši, zaradi tehničnega napredka, tako »zmanjšani« Zemlji, kako se bosta mogli poravnati šele v brezkončnem vesolju? Pravzaprav bi se lahko, saj je ondi prostora zadosti. Toda kljub vznešenemu pisanju o veličastnih »pionirskih« podvigih človeka v vesoljstvu, ne smemo spregledati bridke resnice, da – vsaj zaenkrat – vsi napori človeka, da prodre v vesolje služijo na koncu koncev le namenu, kako doseči vojaško prevlado na Zemlji. Mogočne sovjetske rakete, ki so ponesle prve živali in ljudi v vesolje lahko namreč služijo tudi kot »prevozna« sredstva za atomske in vodikove bombe iz ene poloble Zemlje na drugo. Včasih se je govorilo v politiki o evropskem ravnotežju, ki je temeljilo na enakosti vojaških sil dveh ali več skupin velesil, danes pa se je v resnici to ravnotežje spremenilo v tehnično, namreč da imajo Združene države več in »boljše« atomske bombe, Sovjeti pa »boljše rakete« in oboje se zopet izenači. Oba tekmeca pa skušata sedaj svoj zastanek nadoknaditi, in tako drug drugega nadkriliti. S tem pa seveda ni rečeno, da ne bi moglo priti do kakega omejenega sodelovanja med obema, recimo v kolikor bi šlo za boljše napovedovanje vremena. Nobeden pa ne misli na to, da bi pri takem sodelovanju svojemu »partnerju« izdal kako svojo vojaško tajnost.

Pa še eno pomirljivo dejstvo je treba omeniti: Oba tabora imata lastne notranje težave, zaradi katerih potrebujeta mir.

Razmerje med Sovjetsko zvezo in Kitajsko je slej ko prej napeto in komunistični oblastniki v Pekingu so že vnaprej naznanili, da njih morebitni sklepi v Ženevi ne vežejo. Po drugi strani pa Hruščeva tarejo gospodarski problemi, kot je pokazala zadnja plenarna konferenca sovjetskih oblastnikov v Moskvi. Največje skrbi povzroča kmetijska proizvodnja, ki ne zadostuje več za prehrano prebivalstva.

Pa tudi Zapad ima svojega »bolnika«. Je to Francija, ki prav te dni preživlja svojo najtežjo povojno krizo, ko se po sklepu premirja z alžirskimi uporniki poslavlja od svoje zadnje kolonialne posesti v krčih, ki jo pretresajo do korenin. Je to v bistvu slovo od nekdanje slave ali, kot ji Francozi pravijo »gloire« (glorije). Brez Francije pa ni svobodne Evrope. »Bolnik« ob Sêini je tudi eden izmed neobhodno potrebnih členov atlantskega zavezništva. Njegova ozdravitev pa je tudi neobhodno potrebni pogoj za nastanek svobodne in združene Evrope, ki se že poraja po poti gospodarske združitve (integracije). Vsekakor se nam obeta viharna pomlad. Da bi nam le prinesla – mirno poletje?

. . . in pri nas v Avstriji

Kreisky in vihar v kozarcu

Novo potovanje zunanjega ministra dr. Kreiskega na visoki sever, v švedsko prestolnico Stockholm, kamor je bil povabljen na predavanje, je zopet zbudilo mnogo prahu, več v notranji kot v zunanji politični sferi. Kot že njegova prejšnja potovanja na Poljsko in Finsko, je tudi to potovanje zbudilo stare sume o »smeri« avstrijske nevtralnosti, ki jo nekateri socialistični krogi po besedah državnega sekretarja v obrambnem ministrstvu Röscha pojmujejo tudi kot ideološko in ne le vojaško dvostransko, to je, da je enako obrnjena proti vzhodu in zapadu. Proti temu so vstali »neodvisni« in övp-jevski listi, ki menijo, da je avstrijska nevtralnost zgolj vojaška, dočim je usmerjenost Avstrije v duhovnem pogledu zapadna. Kreisky je prilil olja na to žerjavico, ki postaja znova živahnejša spričo samo po sebi neizogibnega sklepa Avstrije, doseči primerno gospodarsko povezavo z »Evropskim skupnim tržiščem« (EWG), kar pa seveda ni po volji vzhodnemu bloku, kot priča nedavna nota čehoslovaške vlade, očividno poslana Dunaju na namig iz Moskve.

Menda je Kreisky pri obravnavi problema priključitve nevtralnih zapadnoevropskih dežel k EWG, (Švice, Avstrije in Švedske) imenoval tudi Finsko, ki je sicer nevtralna, toda v vojaški povezavi (s »prijateljsko pogodbo«) s Sovjetsko zvezo, od katere je kot njena mala soseda dejansko odvisna. Nastal je vik in krik, zahtevali so celo odstop Kreiskega. Toda, da je zadeva zavzela precej ostre oblike, je bolj pripisati dejstvu, da se bližajo volitve, kot pa izrečenim ali neizrečenim besedam dr. Kreiskega v Stockholmu.

In prav zaradi bližajočih se volitev je cela afera ostala brez posledic, kajti volitve bodo itak končno odločile, katera stranka bo imela zunanjega ministra.

Da se pa zopet vzpostavi ravnotežje v smislu nevtralnosti, je obrambni minister dr. Schleinzer odpotoval v Združene države, kjer si ogleduje vojaške naprave. Med drugim je že bil v Cape Canaveral, od koder izstreljujejo rakete v vesolje.

Zatišje v notranji politiki

Sicer pa je v notranji politiki nastopilo zatišje. Minuli ponedeljek se je sestal koalicijski odbor in si določil kar obilen delovni program do poletja, to je do začetka volilne kampanje. Sklenjeno je bilo nekako predvolilno premirje. Oba koalicijska partnerja sta se zedinila o nekaterih s strankarskega vidika (pa tudi z vidika volilnih izgledov) manj važnih zadev, dočim sta najbolj pereče probleme obšla. Tako se bodo najprej lotili izdelave osnutka zakona o pospeševanju štednje ter zakona o povračilu prometnega davka. Glede uporabe fondov ERP se bodo pogajali ministri Hartmann, Bock in Waldbrunner, o šolskih zakonih se bosta razgovarjala Drimmel in Kreisky, odbor šestorice za stanovanjska vprašanja pa naj deluje naprej (tisti, ki so brez stanovanja, pa naj čakajo naprej . . .). Dne 1. julija bo stopil v veljavo sporazum o znižanju davkov, ako bo šlo vse po sreči. Morda bo prišla dotlej tudi sprememba določb o rentah in končno upa QeVP izpolniti svojo obljubo kmetom glede pocenitve dizelovega olja in drugih pogonskih sredstev za kmetijske stroje?

Nože za volilni boj že brusijo

Obšli so pa vprašanje novega porasta neonacističnih dejavnosti s tem, da so predlog izrednega zakona odložili. Zvezni kancler dr. Gorbach pa pripravlja debato o avstrijski nevtralnosti, ki naj v tej zelo kočljivi dobi pojasni avstrijsko stališče.

Kljub predvolilnemu premirju pa obe strani brusita nože za bodoči »neizbežni« volilni spopad. Iniciativa južnokoroških mlekarn po zvišanju cen mleka od 1,90 šil na 2,50 šil. zaenkrat pri osrednjem vodstvu Kmetijske zveze sicer ni prodrla (očitno zaradi spoštovanja koalicijskih dogovorov), toda po ostalih zveznih deželah je naletela na dober odmev in pritrjevalne glasove iz kmetijskih krogov, tako da je kmečka centrala že tudi začela »uvidevati potrebo po primernem zvišanju« cene mleka. To so prvi znaki, ki kažejo, da bodo v bodoči volilni borbi stale v ospredju gospodarske zadeve.

SLOVENCI *doma in po svetu*

Uspeh slovenskih pevcev v Berlinu

Slovenski oktet iz Ljubljane, ki se mudi na turneji po skandinavskih deželah in Nemčiji, je med drugim nastopil v največji koncertni dvorani v Berlinu. V prvem delu programa so izvajali renesančno glasbo, pri kateri je bilo posebno dobro sprejetih šest skladb Slovenca Jakoba-Gallusa-Petelina in so poslušalci pevce ponovno poklicali na oder. V drugem delu so pa izvajali skladbe narodov Jugoslavije, med katerimi so posebno užgale slovenski pesmi. „Navdušenje publike se je – kljub nerazumljivemu besedilu – venomer stopnjevalo. Ploskanje, ki se ni hotelo poleči, je osmerico slovenskih umetnikov petnajstkrat poklicalo na oder. Dodati so morali še sedem pesmi in nato podaljšati svoj nastop za pol ure" poroča dopisnik ljubljanskega dnevnika „Delo" in pristavlja, da je to bil „največji prodor v važnem evropskem kulturnem središču".

Francoski glas o umetniški Ljubljani

Francoski umetnostni kritik Jean Leymaire je v ljubljanski reviji „Naši razgledi" objavil daljšo oceno o IV mednarodni grafični razstavi v Ljubljani. Pisec uvodoma ugotavlja, da se je grafika kot samostojna grafična zvrst v zadnjih letih bujno razvila, kar kažejo tudi mednarodne razstave, kot v Benetkah, Kasselu, Sao Paulu, Parizu, Cincinatiju, Grenchenu, in nadaljuje: „Najdelavnejši in najpopolnejši svoje vrste, brez omejitev na tehniko, pa sta zdaj bienali (razstavi vsaki dve leti), v Tokiu, ki sem ji bil navzoč ob njenem rojstvu leta 1957, in v Ljubljani, katere napredek redno sledim od leta 1955. Njen ugled je pripisati dinamičnosti njenega pobudnika Zorana Križnika, srečnemu obstoju domačih šol, ki jih poživljajo tudi tuji tokovi, in privilegiranemu položaju za katalizirajoča srečanja med Vzhodom in Zapad. Uspeh te bienale to leto, ob njenem četrtem nastopu, je bil tolikšen, da je dosegla svojo točko nasičenosti in bo morala revidirati svoja vodila, da bo lahko začela z novo močjo in se uveljavila še rodovitneje". Na to razstavo je namreč bilo poslanih 1000 del iz 30 držav, ki so bila razstavljena v dveh nadstropjih Galerije. Pisec pravi, da bo trepa zbor zožiti v prid preglednosti in zaključuje: „Kompletni in kot po navadi bogato ilustrirani katalog bo ostal trajna priča o podjetju, ki je sredi razmaha in ki mora še bolje upravičiti velikanski ugled, ki si ga je znalo pridobiti".

Prva slovenska knjiga v Avstraliji

V Melbournu v Avstraliji je v založbi tamošnjega Slovenskega društva izšla pesniška zbirka „Bronasti tolkač", prvenec rojaka Humberta Pribca. Je to prva slovenska knjiga v daljni deželi kengurujev, kjer se je po drugi svetovni vojni tudi naselilo večje število Slovencev. Potem, ko so se osvobodili prvih eksistenčnih skrbi, so se začeli povezovati v društva ter razvijati živahno kulturno udejavnost. Med njimi deluje kot dušni pastir obenem z drugimi slovenskimi duhovniki, koroški rojak dr. Mikula. Ondotni slovenski list „Misli" proslavlja izid prve slovenske knjige v Avstraliji kot pomemben dogodek, kot uspeh podjetnih ljudi, ki so kljub oddaljenosti od rodne domovine ostali zvesti svoji materni besedi in slovenski kulturni skupnosti. Knjigo je natiskala prva slovenska tiskarna v Avstraliji, ki jo vodi Simon Špacapan.

Uspeh slovenske pevke v Ameriki

V veliki dvorani „War Memorial Center" v mestu Milwaukee (USA), je nastopila s samostojnim koncertom mlada ameriška pevka slovenskega rodu Dolores Ivanchich, ki je nastopila z izbranim programom zahtevnih del ameriških, italijanskih, nemških in španskih skladateljev. Pri vseh pesmih, posebno pri nekaterih težkih opernih arijah je pevka pokazala veliko pevsko dramatskega daru, močno izvajalno zmogljivost in presenetljivo umetniško zrelost, zato je aplavz naraščal od točke do točke. Za zaključek je mlada pevka zapela koroško slovensko pesem „Gor čez izaro", pri čemer je pri napovedi dejala: „Ponosna sem, da zapojem to pesem, ki je iz domovine mojih staršev." – Kritike tamošnjega časnikarja so bile zelo pohvalne in prerokovalne Ivanchichevi lepo umetniško bodočnost.

Avstrijci preživljajo počitnice – v Avstriji

Ob priliki »Potne razstave« v prostorih »Dunajske secesije« je bilo ugotovljeno, da se je v letih 1960 do 1961 število nočnin tujcev v Avstriji podvojilo v primeri z leti 1958-59. Pač pa je 40 odstotkov gostov v avstrijskih letoviških krajih bilo samih Avstrijcev, od tega 52 odstotkov Dunajčanov. Železnice so lani prepeljale 163 milijone potnikov, železniške avtobusi 47,9 milijonov, poštni avtobusi 63 milijone, zasebna prevozna podjetja pa 42 milijona potnikov. Izboljšani so bili vozovi, kar je pripomoglo k povečanju prometa. Posebne zasluge za poživitev tujskega prometa so bile dosežene z izboljšavo prometnih zvez na Štajerskem in Vorarlbergu. Tu je z obema poštnima zvezama potovalo 100.000 oseb. Največji promet je imela poštna avtobusna linija Zell am See, ki je prepeljala okoli pol milijona obiskovalcev k Turskim elektrarnam. Letos nameravajo izboljšati telefonske zveze.

V deželi kave

(Popotne vtise popisuje koroškim bralcem Vinko Zaletel)

Kavovec ali kavino drevo je visoko dva do pet metrov, ima temnozelene liste. Belo cvetje lepo diši, podobno kot oranžni cvet, toda cveti le en dan. Prav za moj prihod je zacvetel kavovec pred Mirtovo hišo, da sem ga lahko slikal. Sadovi so zeleni in podobni drobnim češnjam, ko zorijo, dobijo modrovijolično barvo. Zrele sadove imenujejo »koko«, otresejo jih z dreves in padajo v spodaj nastavljeno posodo. Stroji izluščijo iz »koko« dve semeni. Semenje potem posušijo. Iz 100 kg sadov dobijo približno 20 kg uporabne kave. Zrna ali semena (Kaffeebohnen) vsebujejo koffein, srce in živce poživljajoč strup, potem posebno aromatično olje (pa diši šele žgana ali kuhana) in pa nekaj sladkorja, ki kavo, če jo pražimo, porjavi in ji da grenak okus.

Najbolje uspeva kava v tropičnih krajih, ki imajo podobno podnebje in zemljo kot rojstni kraj: Abesinija. V Braziliji raste najbolje v višini 600 do 1500 m, kjer je toplota 15 do 30° in je dežja od 2.000 do 4.000 mm letno.

Brazilija pridela sicer še veliko drugih dobrot, n. pr. 125.000 ton kakava, ki ga največ uporabljajo za čokolado, 180.000 ton sladkorja in 28.000 ton tobaka, toda največje bogastvo je prav kava.

Včasih smo brali, da so imeli tam toliko preveč kave, da so z njo kurili parne kotle ali jo metali v morje. Čudno, prav grdo se nam je to zdelo: zakaj je pa ne podarijo potrebnim ali bi jo pa bolj poceni dali? Nad izvozom kave ima namreč država monopol, zato kavo ona pokupi in prodaja. Da pa obdrži svojo ceno, zato odvišno kavo uničijo. Brazilija je zato odvisna od življenjskega standarda onih držav, ki kavo kupujejo. Največ, nad polovico, brazilske kave pokupijo Združene države. Brazilijanci sicer radi zabavljajo čez »yankeeje«, kot zaničljivo imenujejo Amerikance, toda če bi vsi »yankeeji« nehali piti kavo, bi bila to za Brazilijo katastrofa.

V Santosu sem videl moderna, doslej največja skladišča kave na svetu; od tukaj gre skoro vsa kava po svetu, zato je tam vedno polno trgovskih ladij. Po trgovinah jo imajo po vrečah. Zanima vas cena, kajne? Tam sem plačal kg dobre kave po 7 S! Take kot je pri nas 80 S. Hotel sem jo tam veliko kupiti, da bi jo poslal domov, prijateljem, toda — kava se sploh ne sme pošiljati v inozemstvo, ker ima država monopol nad izvozom. Tudi iz Argentine ni dovoljeno pošiljati kave ven. Sicer jo prevažajo kljub prepovedi, toda treba je posebej plačati, da gre po drugih poteh brez carinske kontrole ven. Tudi zase bi si nakupil kave za deset let... potem pa mi je bilo zelo žal, da sem sploh kaj kave kupil. Zakaj to, povem drugič.

Sedaj pa pomislite tole: tisti Vinko Mirt, ki sem ga priporočil kot ženina, ki ima tam toliko poceni kave, ki pred hišo lahko s svojega drevesa obira kavo, je sploh nikdar ne uživa. Ampak si vedno sam žge — žitno kavo, ječmen in le to pije. Ko sem se le preveč čudil tej njegovi trmi, mi pravi, da ga žitna kava vedno spominja na dom in ker je doma tako pil, jo hoče tudi v Braziliji. Saj zdrava je bolj naša »Kneipova«. Če bi pa bila katera pripravljena njemu žitno kavo kuhati, bo pa prav gotovo lahko zase pravo brazilsko kavo kuhala.

Ko sem hodil med nasadi kave in banan, da sem jih slikal, sem bil v talarju, kot je tam v Braziliji navada. Ko me je šofer pripeljal nazaj v semenišče, sem opazil, da imam na talarju in hlačah na stotine nekih čudnih semen. Skušal sem jih spraviti dol, pa ni in ni šlo, tako so se zasadile v blago kot mačka s svojimi krempiji. Tam je namreč povsod še polno plevela, osata in ko sem hodil po njem, se je na obleko obesilo seme, ki ima polno majhnih kljukic kot trnek. Moral sem prav vsako seme posebej izruvati iz blaga in sem rabil za to tri četrt ure. Vmes sem slišal hihitanje, ženski smeh, pa sem mislil, da se smejejo pri delu v kuhinji. Pa le enkrat pogledam tja in vidim, da vse kuharice opazujejo mene in se mi smejejo. Najbrže so mislile, da obiram uši ali bolhe in da jih moram imeti strašno veliko. Seveda, namesto da bi mi šle pomagat, so mi pa privoščile in se norčevale. Po koroško sem jim rekel: »trepe«!

Med potjo proti semenišču je šofer ustavil in mi pokazal nekaj posebnega: hišo »blatnega Janeza« — Huan de barro imenujejo tega prečudnega ptiča. Na vejah visokega drevesa si ta gradbeni inženir iz blata napravi gnezdo, ki je pravcata umetnina. Do stanovanja pride po čudno zamotanih hodnikih, labirint bi rekli takim zavitim potem, kjer se lahko zgubiš. Kakor hitro pa pride v njegovo hišo kak drug ptič na obisk, ga takoj zazida, da ne more več ven. »Blatni Janez« pa pusti tedaj svoje gnezdo z zazidanim ptičem in si zgradi novo. Pa tudi če se to ne zgodi, si napravi vsako leto novo hišico. »Blatni« mu pravijo zato, ker je grd, ima varovalno barvo kakor blato, toda je zelo priden, vedno dela, zato ga imajo ljudje za vzor pridnosti in ga ne sme nihče ubiti, sicer bi bil nesrečen.

(Dalje prihodnjič)

Kako je prišla kava na Dunaj?

V prejšnji številki našega lista je č. g. Zaletel v svojem opisu Brazilije in njenega najodličnejšega proizvoda — kave, na kratko omenil tudi, kako je kava prišla na Dunaj in v naše kraje po porazu Turkov pred Dunajem leta 1683. Takrat je neki avstrijski vojščak po imenu Kolschitzky našel v zapuščenem turškem taborišču več vreč kave, ki jih je smel zadržati kot plen, obenem pa si je izprosil od cesarja dovoljenje za kuhanje kave v javnem lokalu, kot dodatno plačilo za zasluge, ki si jih je ta podjetni možak pridobil pri obrambi stolnega mesta pred svoražnikom.

Čeprav je bila tedaj kava v Evropi skoraj neznana, je vendar Kolschitzky, ki je veliko potoval, poznal pomen zelenkastega boba. Odprl je prvo kavarno in preoblečen kot Turek nudil Dunajčanom »črno pijačo«, na katero so se neverjetno hitro navadili.

Kavo so pripravljali takole: na dveh sodih je ležala deska z loncem polnim žerjavice, katero so od časa do časa podnetili. Nad njo je visel parni kotel, v katerem je vrela voda.

Število dunajskih kavarn je v 18. stoletju vedno bolj rastlo, višek pa je doseglo kavarniško življenje v 19. stoletju, ko je postalo središče pisateljev in sploh umetnikov. Po prvi svetovni vojni je imel Dunaj še čez tisoč kavarn in to število je približno ostalo do danes, čeprav jih vsako leto nekaj zaprejo.

Kavarn je v srednji Evropi še vedno dovolj, niso pa več to, kar so bile nekoč. Toda prijatelji in znanci se še vedno zbirajo na partije biljarda ali pa taroka. Zlasti med starejšimi ljudmi je še dosti takih, ki brez kavarne ne morejo živeti, nemirna mladina pa že išče drugo zabavo.

Tudi na Dunaju delajo kavarnam veliko konkurenco bari pod imenom »Espresso«, kjer postrežejo s kavo na italijanski način. To so gostišča brez dostojanstvenega plačilnega natakarja, brez listov in koncertov, v katerih se gostje tudi dolgo ne zadržujejo. Ljudje danes nimajo časa.

V takem »Espressu« pa je še »music box«, iz katerega hreščijo moderne popevke. Moderni mladini ni več za čitanje knjige ali časopisa v miru, ampak za hrup, ki spominja na džunglo.

KULTURNI OBZORNIK

Knjiga „Fatima" se spet dobi!

Mnogi so z žalostjo zvedeli, da knjige »Fatima«, ki je izšla pri Mohorjevi družbi, že od Novega leta dalje ni mogoče več dobiti. Zanimanje za to lepo knjigo je bilo tako veliko, da so jo kmalu razprodali. Sedaj jo je tiskarna natisnila v novi nakladi in te dni so jo prejeli že vsi, ki so se zanjo lani priporočili. Kdor je ni dobil, naj sporoči Mohorjevi družbi, ki mu jo bo takoj poslala. Cena je ista: 15.— šilingov izvod in poštnina se računa posebej.

Ta knjiga je res prava ljudska knjiga in nadvse primerna, da jo preberejo v vsaki družini.

NOVE KNJIGE

Slovenska kulturna akcija je v zadnjem času izdala kar tri lepe knjige, ki so vsekakor obogatitev slovenske književnosti.

DARINA: HEPICA

„Hepica" je ime papigi samički, ki se je izlegla v papagajski družini pod varstvom dobrega starčka Mateja na Brezjah na Gorenjskem. Knjiga opisuje življenjsko usodo bratcev papagajčkov, med katerimi eden konča v krempljih domačega mačka, drugi pa marsikaj dožive, posebno sestrica Hepica. Vendar služi ptičja zgodba samo za okvir, v katerem zaživi v sončni besedi prikupna podoba lepe Gorenjske in njenih ljudi. Je res ljubka otroška zgodba, ki se prijetno bere. Vanjo so vpletene tudi številne pravljice in ljudski običaji. Jezik je priprost, lahek, gladko tekoč in knjiga je zelo priporočljivo berilo za otroke, ki so se že nekoliko znašli v svetu pismenk. Krasijo jo čedne ilustracije, ki jo delajo še razumljivejšo. Cena je 50.— šil.

A. S. PUŠKIN: PRAVLJICA O RIBIČU IN RIBICI

Tine Debeljak, eden izmed glavnih stebrov slovenskega kulturnega kroga v Buenos Airesu v Argentini je v lepem, izbrušenem sodobnem jeziku prevedel to znamenito mojstrovino največjega ruskega pesnika Puškina. Sicer to ni prvi prevod tega bisera ruske literature, ki je že zdavna prešel v občečloveški kulturni zaklad, vendar je Debeljak s tem novim prevodom dal tej pesnitvi v slovenščini novega bleska. Ta pravljica je namenjena malim in velikim, literarno interesirani bralec bo pa na koncu našel v tehtnih literarnozgodovinskih pripombah marsikaj zanimivega. Cena je 25.— šil.

ZBORNIK - KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE

V založbi tednika „Svobodna Slovenija" v Buenos Airesu je izšel Zbornik - Koledar za leto 1962. Kot doslej prinaša ta zbornik obilno zanimivega, dokumentov, razprav in literarnih prispevkov na skupno 264 straneh. Cena 100.— šil.

Naročila za vse omenjene knjige sprejema iz prijaznosti pisarna Mohorjeve družbe.

Nekaj o navidezni smrti

Spričo današnjega stanja zdravstvene znanosti ter njene čudovito izpopolnjene tehnike bi se človeku zdelo, da je navidezna smrt nekaj, kar spada v svet preteklosti in zaostalosti. Kaže, da je povsem nemogoče, da bi dandanes pokopali koga, ki bi ne bil zares mrtev. Po drugi strani pa je res, da je navzlic tej gotovosti morda le malo ljudi, ki niso še s skrbjo pomislili, če se morda tudi njim ne bi utegnilo primeriti, da bi jih zaradi varajočega videza položili v grob žive, Ta skrb ni tako neupravičena, če pomislimo, da se je prav v letih po zadnji vojni dogodilo po vsem svetu precej takih, pogosto tragičnih primerov.

Eden izmed njih je smrt gospe Auguste Hechtove, žene nemškega vseljenca v Mehiki, ki je umrla pred dvema letoma. Pokopali so jo čez 48 ur, potem ko so z vsemi običajnimi sredstvi skušali ugotoviti, če se je res preselila v drugo življenje. Njen mož je čez nekaj mesecev obogatel zaradi neke dediščine. Prva stvar, ki si jo je omislil, je bila lepa grobnica za pokojno ženo. Dal je prvotni grob prekopati in krsto ob tej priliki odpreti. Ni moči popisati njegovega začudenja in še bolj njegovega obupa, ko je ugotovil, da pokojničino truplo leži docela drugače, kakor pa so ga položili v krsto ob pogrebu. Zdravniški pregled je dokazal, da je bila sirota le na videz mrtva, da je šla pod zemljo še živa in je pokopana umrla zaradi zadušenja.

Podobno žalostno zgodbo je zakrivila usodna pomota dveh francoskih zdravnikov v mestecu Noisyju blizu Pariza, tudi še ne dolgo od tega. Žena kolonialnega častnika Bobina se je po daljšem bivanju v Senegalu vrnila k staršem. Nekaj dni zatem je zbolela za skrivnostno boleznijo, ki je zdravnika nista mogla prepoznati. Domnevala sta, da gre za čudno tropsko stvar, ki je verjetno nalezljiva. Ko je žena čez nekaj dni umrla, sta jo zaradi tega zapovedala pri priči pokopati. Eni izmed bolniških strežnic pa se je zazdelo, da je še tik pred pogrebom slišala iz krste vzdihljaj. Povedala je to možu, ki je dal pokojnico takoj spet izkopati. Zdravniška preiskava je dognala, da jo je doletela smrt šele pod zemljo, tudi zaradi zadušenja.

Večjo, čeprav čudno srečo je imela gospa Katarina Edcombova iz New Yorka. Ko je grobar zapiral njeno krsto, je videl, da ima pokojnica na roki dragocen prstan z velikim briljantom. Zdelo se mu je škoda, da bi šlo tako bogastvo v nič, pa je še tisti večer odprl grobnico in krsto ter hotel mrliču potegniti dragotino s prsta. Šlo je s težavo in na lepem se je »mrtva« žena vzravnala ter začela na ves glas vpiti. Tat je pobegnil, njo pa so naslednje jutro našli nezavestno na pragu grobnice, do koder se je bila privlekla. Brž so jo spravili v bolnišnico, od koder se je čez štiri tedne vrnila bolj zdrava, kakor pa je bila pred navidezno smrtjo, ter še danes živi.

V Bologni je bil leta 1951 razplet neke take navidezne smrti komičen. Umrla je bogata trgovka in k njenemu pogrebu se je zbrala velika množica znancev, poslovnih prijateljev ter verjetno dolžnikov. Ko se je žalni sprevod začel pomikati proti zadnjemu domu, se je na lepem oglasil vik in krik iz krste, katero so seveda kar na cesti odprli. Navidezna »pokojnica« je začela stokati in sopihati, potem se je docela prebudila ter zagledala krog sebe množico, cvetje, vence in duhovne. Njena prva beseda je bila: »Za božjo voljo, kdo bo pa vse to plačal!« Po nekaj tednih si je v bolnišnici povsem opomogla in na poti od ondod domov jo je spremljalo prav toliko ljudi, kakor se jih je bilo zbralo za pogreb.

Malce drugačen je bil primer gospe Louise Pecheurjeve iz Nancyja v Franciji. Pogreznila se je bila v tako imenovano kataleptično stanje, v katerem je človek navidez mrtev, dasi je v resnici pri popolni zavesti, le da se ne more ne ganiti, ne dati glasu od sebe. Pecheurjeva je tako ležala nad leto dni ter slišala vse, kar so govorili o njej in kar se je godilo krog nje. Pri tem je ves čas živela v smrtnem strahu, da je konec koncev le ne bi spoznali za mrtvo ter jo živo pokopali. Ko so jo zdravniki po silnih naporih rešili ter jo obudili iz omrtvelosti, je pripovedovala, da se je vse te neskončne mesece bala samo, da je ne bi nesli na pokopališče, zlasti ker so sosede neprenehoma govorile, da se ne velja truditi z njo, saj je tako in tako mrtva. Res bi bila skoraj umrla zaradi nepopisljivih naporov, da bi ljudem krog sebe dala glas ali znamenje, da ni tako.

Presenečenje nad navidezno smrtjo je povzročilo pravo smrt gospe Linkertonove iz angleškega mesteca Townbridgea. Ležala je dva dni uradno mrtva v krsti, na dan pogreba zjutraj se je na lepem prebudila in sedla. Ko je videla, kje je, se je tako preplašila, da jo je zadela kap in je čez tri dni zares umrla.

Tik po koncu vojne je nekje v Indiji umrl britanski vojak za zahrbtno tropsko boleznijo. Zdravnik je odločil, da ga je treba raztelesiti, zato so ga nesli čez noč v mrtvašnico. Službujoči zdravnikov pomočnik je ponoči slišal iz mrtvašnice sumljiv šum in trkanje. Mislil je, da so tja vdrli sestradani šakali ter jih je šel preganjat. Ko je stopil noter, je zagledal mrtvega, kako sedi na secirni mizi in kadi. Pomočniku se je zaradi strahu omračil um, da so ga morali spraviti v norišnico, dočim je »pokojnik« po kratkem dopustu spet nastopil službo, jo končal ter se živ in zdrav vrnil domov.

Ob takih primerih navidezne smrti in vsega, kar je z njo združeno, se nam ne bo zdelo čudno, če se marsikdo na zadnjo uro, ali pa še prej v oporoki, skuša za vsako ceno zavarovati, da ne bi šel živ pod zemljo. Leta 1946 je v Angliji vzbudilo silno pozornost in val zagrizenih prerekanj dejstvo, da je grofica Carvaghova, ena najuglednejših gospa v britanskem plemstvu, določila v svoji oporoki, ki so jo morali odpreti, preden so jo odnesli k zadnjemu počitku, naj ji pred pokopom prebodejo srce. Zdravniki so v tem določilu videli nezaupnico sebi in vsej znanosti ter so se temu uprli. Toda po angleški postavi je pokojničino željo, izrečeno v testamentu, bilo navzlic temu treba izpolniti.

Bogat italijanski tovarnar je pred nekaj leti prav tako z oporoko zapovedal, da mu morajo krsto zapreti šele v grobu ter mu pred tem dati v roko prožilo električnega zvonca v stanovanju pokopališkega čuvaja, da bi ga ob morebitnem prebujenju iz navidezne smrti lahko takoj poklical. Neki španski bogataš si je dal v krsto napeljati kar telefon, za vsako morebitnost. Vse pa je glede takih previdnostnih ukrepov prekosil ameriški milijonar Edvard Mac Pherson, ki je umrl leta 1950 v San Franciscu. Tega je vse življenje preganjal strah, da ga ne bi živega spravili v grob. Zaradi tega je v oporoki naročil, da mu morajo napraviti udobno krsto, v kateri se bo v primeru nenadnega prebujenja lahko gibal. Vanjo so mu poleg telefona morali dati dve posodi s kisikom in z vsemi potrebnimi pripravami za vdihavanje, trije njegovi najzanesljivejši strežniki pa so morali tri dni noč in dan bedeti poleg grobnice. Če bi se mož prebudil, bi vsak izmed njih dobil po deset tisoč dolarjev nagrade...

Vse te zgodbe, uradno izpričane po zdravnikih, govore, da navidezna smrt tudi sredi našega stoletja le ni stvar, ki ne bi spadala drugam kakor v fantastične romane. Njen ne tako redki pojav pa je treba prištevati med tiste uganke, ki jim človeštvo navzlic vsemu napredku doslej ni moglo in jim morda tudi nikoli ne bo moglo biti kos.

Režiserski tečaj v Celovcu

Krščanska kulturna zveza bo priredila celodnevni režiserski tečaj, v nedeljo 25. marca, v Mohorjevi hiši. Začetek ob 10. uri. Tečaj bo vodil dolgoletni član državne opere na Dunaju, prof. Marijan Rus.

Vsako včlanjeno društvo oziroma Farna mladina naj pošlje dva zastopnika.

Prof. Marijan Rus bo praktično nakazal pravilno oblikovanje odrskih nastopov, pri katerih bodo sodelovali vsi.

GLOBASNICA

Dne 19. t. m. sta nas obiskala na sestanku, ki ga je priredil Narodni svet koroških Slovencev, njegov predsednik dr. Valentin Inzko in dr. Reginald Vospernik, profesor na slovenski gimnaziji v Celovcu. Prvi je podrobno poročal o položaju naše manjšine, ki je nastal po nedavnih razgovorih zastopnikov koroških Slovencev z zunanjim ministrom dr. Kreiskym na Dunaju, se zahvalil vsem, ki so v minulem letu ob priliki raznih važnih odločitev, nesebično zastavili vse svoje moči za pravično in dobro stvar, ter pozval navzoče, da naj se v bodoče še bolj tesno kot doslej povežemo v medsebojno občestvo duha in srca. Dr. Vospernik pa nas je povedel v čas pred dvajsetimi leti, ko ga je kot petletnega fanta doletela težka usoda koroških izseljencev. Kot otrok ni mogel še razumeti, kaj se godi, kakšne namene je imelo temno sovraštvo s koroškimi Slovenci, zato se mu je kar lepo zdelo, ki so ga z mamo pobasali na avto in ga odpeljali daleč v tuje dežele. Šele počasi je prišlo spoznanje težke krivice. »Nezlomljiva vera v zmago pravice nad krivico, toda vera v Boga, ki je tudi v najbridkejših urah izseljeništva navdajala koroške Slovence, nas je končno privedla zopet domov v svobodno domovino«, je končal dr. Vospernik opis svojih spominov na tragične dni naše najnovejše zgodovine.

LIBUČE

Na libuškem pokopališču smo v torek, dne 13. marca pokopali Heleno Kumer. Rajna Lena, kakor smo jo splošno klicali, je poznala samo delo in cerkev. Bila je sestra dobre, tudi že rajne Močilnikove matere v Libučah. Pri cerkvici sv. Andreja je našla sedaj tudi sama mirni kotiček, kjer si bo odpočila po delapolnem življenju. Draga Lena, počivaj v miru.

Mladina piše:

Vzgojna šola pred Najsvetejšim

Na Dunaju pripravljajo nov šolski zakon, ki bo določal preuredbo šol. Poleg že obstoječih, a sodobno preosnovanih, bodo nastale nove. Naša škofija pa že nekaj let na poseben način šola svoje vernike. So to dnevi in noči vednega češčenja Najsvetejšega. Tudi v naši zavodni kapeli častimo evharističnega Boga en dan v letu javno, ponoči pa vsak mesec enkrat. Me gojenke seve prostovoljno le kako uro.

Dan češčenja je priklical mnogo šentjakobskih župljanov v naše svetišče. Dva dušna pastirja od fare sta tu maševala, trije iz sosednih župnij in naš misijonar. Vse je bilo praznično; oltarji, mašni plašči, orglanje in petje. Pridige so pa bile za nas učenke prava vzgojna šola. Doslej pač nismo mislile, kako se pri vsaki sv. maši srečamo z Bogom. Doživljamo božično skrivnost v srcu, darujemo se s Kristusom nebeškemu Očetu ter se očiščujemo s sveto Krvjo, s sv. obhajilom pa uživamo blagoslov zadnje večerje.

Nekaj novega nam je predstavila pridiga o Jezusovem veselju, ko je bival na zemlji. Znani so nam svetopisemski dogodki, a s tega vidika jih še nismo gledale. Od pastirjev in sv. Treh Kraljev ob betlehemskih jaslicah preko cestninarja Caheja in rimskega stotnika, ki se ni imel za vrednega, da bi Gospod prišel v njegovo hišo, pa do spokorne Magdalene, sočutne Veronike in požrtvovalnih jeruzalemskih žen, ki so z Marijo sledile Križanemu, nam je veselje obraževalno njegovo Kalvarijo. Povzdigovanje moremo torej tudi gledati v svetlobi tega veselja.

Vnanje udeležence češčenja je posebno zajelo premišljevanje pri slovesni sv. maši: Da bi bili vsi eno! V smislu krščanske edinosti naj bi se verniki pripravljali na ekumenski koncil.

Večerni govor pred sklepom nam je predočil resni trenutek, ko se bo treba ločiti od tega sveta. Tedaj bomo srečne, če smo v življenju pogosto klicale v zahvalni molitvi po sv. obhajilu: Ob smrtni uri pokliči me.

Mlade smo, polne življenja, pa naj mislimo na smrt? Težka reč. In vendar se bela žena često znajde tudi med mladino. Zato ohranimo ta vzgojni nauk za življenje! Naš domači č. g. župnik ga je podčrtal še s trojnim klepom, ki zagotavlja srečno smrt: pobožnost prvih petkov, točnost za nedeljsko božjo službo in nedotakljivost božjih služabnikov.

En dan — bogata verska šola.

Ana Elizabeta Godec,
učenka Kmetijsko - gospodinjske šole
v Št. Jakobu v Rožu.

Pri nas na Koroškem

VABILO NA

SPOMINSKO PRIREDITEV

ob 20. obletnici izseljevanja koroških Slovencev

v soboto, 14. aprila 1962, v Celovcu

8.30 Sv. maša s pridigo v stolnici

9.45 Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev v Modri dvorani Doma glasbe

11.00 SPOMINSKA PROSLAVA v Veliki dvorani Doma glasbe

PRIREDITVENI ODBOR

Slovenski študentje so smučali v St. Oswaldu

Od 24. februarja pa do 3. marca smo dijaki Slovenske gimnazije šestega in sedmega razreda bili na po učnem načrtu predvidenem smučarskem tečaju.

Ni se bilo v soboto težko posloviti od Celovca in od ne baš preveč vroče »ljubljenih« šolskih klopi za en teden. Po dokaj dolgi vožnji, ko je po dolinah že vse naznanjalo bližajočo se vigred, smo prispeli v Kleinkirchheim, zdraviliški kraj, ki je daleč naokoli znan po svojih toplicah; slovi pa tudi kot smučarsko središče in ima lastno vzpenjačo. A tudi tu nismo našli kaj prida snega in že smo mislili, da se bomo morali tokrat smučati po travi. Toda ko smo prišli v St. Oswald, ki leži 1400 m nad morsko gladino, se je naše razpoloženje ob pogledu na pobeljene vrhove popolnoma spremenilo.

Zelo pa smo se začudili, ko so nas gostitelji sprejeli z ljubeznivo domačo slovensko besedo. Kar prvi dan smo začeli že z nam »naloženim delom«, s smučanjem. G. profesor Kupper je nas razdelil na tri skupine. Sam je vodil prvo skupino, drugo g. prof. Močilnik, tretjo pa je prevzela ga. prof. dr. Anica Petek.

V nedeljo smo se udeležili sv. maše v majhni cerkvici v St. Oswaldu. Ob koncu maše pa smo dodali še mi svoje in zapeli pesem »Marija skoz življenje«. S tem pa smo dosegli splošno pohvalo prijetno presenečenega tamkajšnjega ljudstva.

Tečaj sam je zelo dobro in le prehitro potekal. K temu je pripomogel pestri dnevni red. Poleg smučanja smo imeli ob večerih tudi vesele družabne igre. Zanimivi pa so bili tudi referati oziroma skupni pogovori o nevarnostih plazov, prvi pomoči nesreče v planinah; pa tudi kako je treba kupovati nove smuči, torej na kaj je treba polagati pri tem posebno važnost in kako jih je treba povoščiti, da so najbolj gladke, smo zvedeli pri teh pogovorih.

Tudi kuharice, ki so govorile slovensko, so svoje pridale k našemu dobremu razpoloženju s tem, da so nam kuhale res zelo okusno in in zadostno hrano.

Kot najlepše doživljanje tega tečaja so nam pa ostale v spominu ture na bližnje gore. Šli smo na Brunnerhöhe, ki je visoka nad 2000 m; bil je izredno krasen dan in čudovit razgled. Nekoliko slabše vreme smo imeli na 2306 m visokem Falkertu.

V glavnem pa smo se ves teden pridno učili smučanja po načinu nove (letošnje) Arlberške smučarske šole. Nekateri so se kar hitro »spoprijaznili« z temi osnovnimi vajami. Proti koncu tedna je že velika večina vozila po novejšem stilu. Zadnja dva dneva pa smo trenirali slalom. Zadnji dan, ki je bil nekak višek in obenem zaključek tečaja, pa je bila tekma v veleslalomu.

Doseženi so bili naslednji rezultati prve skupine veleslaloma: 1. sedmošolec Erih Užnik ,s časom 1:03,4; 2. šestošolec Robert Kropivnik, s časom 1:05,7; 3. sedmošolec Malle Toni, s časom 1:15,8. Častno 4. mesto pa je zasedla edina deklica, ki je vozila v tej skupini, Zorka Weiß. Z dobrim časom 1:16,3 je »posekala« mnogo fantov in tako rešila smučarsko čast deklet. Ves teden je hodila na naporne ture, včasih po tri ure hoda, ne da bi kazala utrujenost, dočim so nekateri pripadniki »krepkega« spola že vidno pešali.

Druga in tretja skupina pa sta tekmovali po točkah, ki so jih sodniki-profesorji prisojali po lepi drži in obvladanju osnovnih stilističnih vaj. Največ točk v drugi skupini je dosegel šestošolec Arbeitstein Lojze pred Bredo Traunig in Oraže Milico (obe iz sedmega razreda). Prušnik Rezika pa si je priborila v tretji skupini največ točk, druga je bila Čebul Helena (obe iz šestega razreda), tretje mesto pa je zasedla sedmošolka Praper Mojca.

*

Preživeli smo prijeten teden, telesno smo se okrepili, duševno pa osvežili, da bomo šli z novim elanom h knjigam.

Prva skupina na „pohodu" na Brunnerhöhe (Foto prof. Kuper)

Smučarji in smučarke Slovenske gimnazije pred kočo „Pucher"

Govor prevzv. škofa dr. Jožefa Köstnerja ob prejemu zlate medalje

Kakor smo že zadnjič poročali, je zvezni predsednik dr. Adolf Schärf odlikoval prevzv. krškega škofa ddr. Jožefa Köstnerja z zlato medaljo za zasluge. Odlikovanje je škofu izročil prosvetni minister, ki je v kratkem nagovoru poudaril njegove zasluge za šolstvo in kulturo sploh. Posebej je omenil skrb nadpastirja za visokošolce svoje škofije, ki študira — ker v deželi sami ni visokih šol — izven škofije. Nato je poudaril škofovo skrb za šolanje mladine, predvsem podeželske na verskem, prosvetnem in strokovnem področju, za katero je ustanovil kmetijsko šolo v Št. Juriju ob jezeru; prav tako je vedno podpiral kmetijsko izobraževalne tečaje, ki so bili zadnja leta v Pöcksteinu in v Tinjah. (Po škofovi intervenciji je bila dana pravica javnosti tudi gospodinjski šoli, ki jo vodijo slovenske šolske sestre. Op. ur.) Ob koncu je prosvetni minister naglasil še trud krškega škofa za ohranitev mnogih dragocenih umetnin v naši deželi. Saj velja krški škofijski muzej za najdragocenejšega v vrsti avstrijskih cerkvenih muzejev. Obenem pa je bilo v letih njegovega pastirovanja obnovljenih toliko cerkva kot pod nobenim njegovih prednikov.

Po prejemu odlikovanja je prevzv. škof imel naslednji govor:

»Visoko odlikovanje, ki mi je bilo dano s častno značko za zasluge za našo domovino, znam vrednotiti in ceniti. Gospodu zveznemu predsedniku kakor tudi Vam, cenjeni gospod minister, ki ste mi izkazali to čast in mi osebno podelili častno značko, se iskreno in vdano zahvaljujem. Ta za častitev me je čisto presenetila, ker v svojem delovanju kot škof ne najdem ničesar posebnega, kar bi ne bilo itak moja dolžnost, in v izpolnjevanju te dolžnosti vidim še dovolj pomanjkljivosti. Podelitev častne značke pa me vendar napolnjuje z veseljem in sicer iz dvojnega razloga:

1. ker smem v tem smatrati priznanje domovine za odkritosrčno prizadevanje Cerkve za naše ljudstvo. Škof in njegovi sodelavci iz duhovniškega in laičnega stanu hočejo le eno: po najboljši vesti in zavesti celiti rane, biti vodnik k resnici in dobroti in srednik duševnih moči iz vere, iz Boga.

2. To uro gledam svoje zveste sodelavce pri vodstvu škofije, ki so obenem z mano počaščeni, kakor tudi vse duhovnike, redovnike in laične sodelavce krške škofije; vse te torej, ki so često na najtežjih postojankah, često prezaposleni in katerih mnogi kljub bolezni in visoki starosti, vestno in požrtvovalno izpolnjujejo svoje dolžnosti.

Po teh besedah zahvale in veselja bi izrekel rad še obljubo, da se bom tudi v bodočnosti odkrito trudil — v kolikor mi bo Bog moči dal — za naše ljudstvo in našo domovino. To ni le moja dolžnost, temveč iskrena srčna želja.«

Kmetijska zbornica in mi

(Piše Mirko Kumer, svetnik deželne Kmetijske zbornice)

(Nadaljevanje in konec)

Socialna politika

Tu se je veliko dobrega zgodilo. Vsi stanovi že dolgo uživajo socialne pridobitve. Po dolgem presledku smo postali tu tudi kmetje enakopravni. Kmečke porodnice so izenačene z onimi drugih stanov. Tudi kmetice dobijo pri porodu najprej 500.— po porodu 300.— in po šestih mesecih 600.— šilingov prispevka na dodatne potrebe. Če pomislimo, da se koroškim kmečkim družinam izplačajo letno 60,000.000.— šil. otroških doklad in da kmetje prispevamo samo 5 milijonov v sklad za otroške doklade, potem moramo priznati velik socialni napredek na tem področju. Pa tudi starim kmetom bo bolje. Upati je, da pride kmalu tudi za stare kmete, rentnike zdravniška pomoč. Tako bosta stari oče ali mati oskrbljena z zdravili. Saj ko je človek starejši, bolj potrebuje zdravnika, kot v mladosti.

Vedno manj je ljudi na kmetiji. Nismo še tako daleč, da bi vse delo opravljali moški. Zato danes še kmetica povsod zraven dela in najbolj trpi. Kmetijska zbornica hoče tu pomagati z tako zvanimi »Vaškimi pomočnicami« (Dorfhelferinen). Te naj bi pomagale bolnim kmeticam ali ob času poroda. Plačevalo bo te pomočnice javno skrbstvo (Fürsorge).

Agrarna politika

»Zeleni načrt« je prinesel kmetijstvu 450 milijonov šil. Porabili se bodo za razne namene. Posebno na odkup nekaterih kmetijskih pridelkov so potrebni večkrat prispevki. Pomagati je treba pri prodaji surovega masla, pri prodaji prašičev in tudi pri žitu. Večkrat je treba krušno žito pokrmiti, kar prinaša 1.— izgube pri kg. Tudi surovo maslo morajo včasih po 18.— šil. prodajati v inozemstvo, dočim stane pri nas 33.— šil. Izgube krije fond iz »Zelenega načrta« in pa »Krisenfond«, ki se zbira od odtrgljajev kmetu pri ceni mleka. V bodoče pa 450 milijonov ne bo več zadostovalo. Dobiti bodo morali vsaj eno milijardo šil., ker sicer naših kmetov ne bomo mogli usposobiti za konkurenčni boj v Evropsko gospodarski skupnosti.

Paritetična komisija, v kateri so zastopane tudi kmetijske zbornice, je pred časom obravnavala predlog povišanja cen železu. Kmetijski zastopnik se je temu predlogu uprl, ker bi ob podražitvi železa narastle tudi cene kmetijskih strojev, ki so že itak sedaj predragi.

Mlečna cena je že od 1956 ista, drugo se je pa podražilo vse, plače in potrebščine. Prej so mlekarne dobile še podporo za izdelavo sira. Sedaj je ta ukinjena. 72 milijonov so tu črtali. Manjka povsod denarja in ne vemo kje bomo vzeli sredstva za kritje primanjkljaja. Imamo v vsej zahodni Evropi najnižje cene mleka. Vse pijače so dražje. Še mineralna voda, ki sama teče, stane več kot 1.90 šil. liter. Tudi delavci v mlekarnah hočejo večje plače. Na Dunaju so celo stavkali. To obremeni mlekarstvo za novih 50 milijonov šil. Za nekaj časa jih bo prevzela država, a nato se bo nujno cena pitnega mleka morala povišati.

Papirnice zahtevajo v paritetični komisiji višje cene za papir in sicer 11 odst. Dovoljeno jim je bilo pa samo 4 odst. To bo ostalo brez posledic na ceno lesa.

Sam posameznik kmet je slab. Moč je samo v združitvi mnogih. Poslužujmo se samopomoči prek zadrug. Te naj nam posredujejo kvalitetne potrebščine po zmernih cenah in odkupujejo naše po možnosti kvalitetno blago po primernih cenah, ki kmetu poplačujejo njegovo težko delo.

Namenjeno staršem:

TELEVIZIJA

Kakšen program izbiramo

Sicer do zdaj še nisem dopisovala v kakem listu, toda obrniti se moram z enim vprašanjem do staršev: ali se čutijo še odgovorne za vzgojo svojih otrok, mladine, ali ne? Človek ima včasih vtis, da mnogi starši to nalogo prepustijo filmu, knjigam in danes tudi televiziji. S tem smo že prišli do vprašanja, ali je televizija prijatelj ali sovražnik naših družin. Vsekakor je lahko prijatelj, lahko pa tudi sovražnik družin; o tem pa odločajo starši, kakašen program izberejo, bodisi v radiu, filmu ali televiziji.

Tudi na deželi, po vaseh imajo že tu in tam televizijski aparat. Seveda, dobra iznajdba. Vse iznajdbe so dobre in koristne, dokler služijo dobremu namenu — tudi televizija in film. Prinaša včasih tudi dober program: opere, operete, umetniške razstave, šport i. dr. Tudi otroci pridejo na svoj račun ob oddaji za otroke. Tako nam je prijatelj, dostikrat pa je sovražnik družin, vsaj po mojem mnenju.

Otroci, ki bi morali zvečer spat, sedijo pozno zvečer, da celo pozno v noč pred televizijskim aparatom; drugi dan pridejo neprespani, morda brez naloge v šolo, počasi zgubljajo čut za dobro knjigo, za družabne igre in voljo do učenja. Zlasti pa trpi na tem družinska skupnost. Ni več časa, da bi se družinski člani pogovorili, vsi sedijo pred aparatom, vsak hoče mir, da se »nasiti« s tem, kar se mu pač nudi, vsak buli v aparat in gleda, gleda . . . pa kaj?

Ali moremo trditi, da televizija podpira kulturni razvoj našega ljudstva, zlasti naše mladine in otrok.. Ima gotovo nekatere oddaje, ki v kulturnem pogledu marsikaj nudijo, toda jih je zelo malo. In ravno starši se premalo zavedate, da vam je s televizijo naložena do zdaj nepoznana odgovornost. Seveda tega problema ne boste rešili s tem, da otroke enostavno ne pustite pred aparat; toda otrokom je treba s pojasnili, s pogovori vcepiti čut, kaj je dobro in kaj je vredno gledati, to je vaša dolžnost!

Na žalost pa mnogi starši puščajo otroke celo pri oddajah, ki so za mladino prepovedane, posebno še za otroke, kar sem sama doživela. Pred tako oddajo celo vodstvo televizijskih oddaj smatra za svojo dolžnost, da starše opozori, da oddaja ni za mladino, toda nekateri starši so za to gluhi. Seveda niso posebno nemoralne oddaje, toda nekateri programi poveličujejo le komodno življenje meščanskega človeka, malo pa govore o težavah in dolžnostih delavskega, obrtniškega in posebno še kmečkega življenja. Po mojem mnenju postavljajo nekatere igre zakonsko življenje in ljubezen sploh v čisto drugo luč, kažejo prepire med zakonci, (pri katerih so itak otroci dostikrat sami žrtve) življenje v bogastvu in razkošju. Isto velja seveda tudi za film, zato obstajajo skoraj že povsod filmske kritike, po katerih lahko izbiramo dobre filme. Ne pokažejo pa, kako trdo je v resnici življenje. In pri takih, mladini prepovedanih oddajah, pustijo starši otroke v sobi. Vsega otroci seveda ne razumejo, toda ostane jim vtis, katerega nosijo, dokler vsega ne razumejo. Zbudi se v njih hrepenenje po lagodnosti, hočejo tudi tako urediti bodočnost; ker pa je resnično življenje drugačno, so razočaranja še in še. Ta lagodnost vpliva torej že na otroke, kakšna bo mladina?

Seveda, televizija sprosti nekatere starše skrbi za otroke, kedo, da sedijo pridno pred aparatom. Toda vprašanje je, ali se ne bo ta brezbrižnost enkrat maščevala? Tedaj šele bodo starši spoznali, da so otrokom ob slabi izbiri programov in tudi filmov ustvarili nov pogled na življenje, ki pa ni niti resničen niti krščanski. Toda prepozno bo! Že danes se starejši ljudje zgražajo nad pokvarjeno mladino, ki hoče brez dela dobro živeti, ki se ne more in noče ničemur odpovedati. Kakšen bo šele naslednji rod? Najprej potem vprašajmo, kje je vzrok? Starši so včasih tudi sami krivi, posebno, kadar so preveč popustljivi.

Razumem, da starši hočete, da bodo imeli otroci lepšo mladost, kot ste jo preživeli sami. Ali vam pa bodo otroci to tudi vračali? Mislim da ne, kajti razočarani bodo, ker življenje v resnici ne bo tako, kot se jim je to pokazalo v toliko neizbranih filmih in oddajah. Nimam nič proti televiziji, filmu itd., poudarjam samo izbiro programa!

Se razume, da je televizija ena od zabav, toda gotovo ne najboljša, kakor tudi film ne. Mladini pri mladinskih organizacijah lahko nudimo druge vrste zabave: izlete v naravo in šport ter čitanje dobrih knjig.

Ker je torej televizija zavzela deloma tudi že podeželje, apeliram še enkrat na vašo odgovornost pri izbiri televizijskih oddaj in filmov, kajti božji namestniki ste, poklicani od Boga kot vzgojitelji, da boste vzgojili otroke luči in ne otroke teme. Mladina, katero boste sami vzgojili, je vaša bodočnost. Kakšno ste si vzgojili, boste spoznali — včasih prepozno — na tem, kako se vam bo vračalo.

Nisem proti novim iznajdbam, ki olajšujejo delo, so nam v korist in razvedrilo. Služiti pa morajo dobremu namenu, da nas razvedrijo, ne pa usužnjujejo. Služijo naj nam tako, kot si je to Stvarnik sam zamislil: človeški družbi v korist, Bogu pa v čast. K. R.

Goriški Slovenci so dobili novo kulturno središče. Blagoslovitev velike dvorane Katoliškega doma je opravil goriški nadškof mons. Ambrosi, ob navzočnosti prefekta dr. Nitrija (deželnega glavarja) ter drugih odličnikov.

Naše prireditve

GORENČE

Farna mladina v Gorenčah priredi v nedeljo, 25. marca 1962, ob 3. uri popoldne v cerkveni dvorani v Šmiklavžu nabožno igro

»MARIJIN OTROK«

v 3 dejanjih in veseloigro

»TETA« (strahovi).

Vsi prisrčno vabljeni!

Bil sem v Fatimi

(Pripoveduje Blaži Janschitz, Medgorje)

(Nadaljevanje)

V nedeljo, dne 14. januarja sem zopet šel k sv. maši. Ob 6. uri je v Marijini kapelici maševal pater misijonar po rodu iz Kremsa na Nižjem Avstrijskem. Zopet sem mu ministriral. Človek naravnost čuti, da je ta mala kapelica srce Fatime. Ta dan sem se udeležil še škofove sv. maše pri Marijinem oltarju v kapelici, ob 11. uri pa še ene sv. maše v baziliki. Bila je polna ljudi in večina je šla tudi k sv. obhajilu. V veliki krasni baziliki, ki je posvečena skrivnostim rožnega venca, je na desni strani spredaj grob iz marmorja. V njem leži mali Francek, na levi strani pa počiva Jacinta.

Ob eni uri popoldne sem šel h kosilu v gostišče Pensoa Iria. Ko sem po južini bil v svoji sobi, potrka na vrata neki semeniščnik iz reda Verbo Divino ter me povabi, naj grem z njim v Ajustrel, bližnjo vasico, kjer je bil dom fatimskih pastirčkov. Rad sem se odzval vabilu in čez pol ure sva že bila tam. V hišici, kjer sta bila Jacinta in Francek doma, so nama pokazali posteljo, v kateri je Jacinta umrla. Stopila sva še malo naprej do kraja, kjer je doma Lucija. Tam naju je pozdravila njena 16 let starejša sestra. Njen sin je duhovnik - misijonar. Ogledala sva si revno sobico in kuhinjo s starim zidom, ob katerem so kuhali. Lucija še živi in je sedaj v samostanu Coimbra, približno 100 km vstran vzhodno od Fatime. V sobi je bilo tudi mnogo slik, med njimi so nekatere tudi kazale Lucijo v karmeličanskem samostanu. Ogledala sva si tudi vodnjak in kraj, kjer se je otrokoma prikazal angel. Po istem potu, kot so gonili otroci ovce na pašo v Cova da Iria, sva šla čez hrib nazaj k fatimski baziliki. Na hribu so kapelice križevega pota in lep spomenik iz belega marmorja, ki kaže tri otroke, klečeče ob prikazovanju. S tega vrha je krasen pogled na fatimsko svetišče.

Bila je že noč, ko sva se vrnila. Kot druge dneve sem tudi ta večer šel v Marijino kapelico, kjer so romarji vsak zase tiho molili rožni venec. Ta tišina je bila najlepša. Slišati je bilo samo udarce ure, ki je ob vsaki polni uri bila po melodiji »Ave, ave, Maria«.

Drugi dan sem obiskal tudi staro fatimsko cerkev, ki je oddaljena uro hoda od fatimskega svetišča. V cerkvi sem videl star krstni kamen, pri katerem so bili krščeni fatimski pastirčki, ki se jim je nato leta 1917 prikazala Marija. Šel sem tudi na pokopališče, na katerem počivajo starši teh otrok.

Le prehitro je prišel zadnji dan mojega bivanja v tem svetovno znanem romarskem kraju. Dne 19. januarja sem zgodaj vstal in vzel »kuferč« kar s seboj. Zadnjikrat sem obiskal Marijino kapelico, nato pa še ono, ki ji stoji nasproti na desni strani. V tej je noč in dan vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa. Potem ko sem v Marijini kapelici še enkrat ministriral onemu misijonarju, sem vzel slovo od Fatime. Misijonar me je prijazno pospremil do avtobusa in mi dal s seboj fatimske svetinjice, velik zavoj oranž in malico. Za vse sem se mu prav lepo zahvalil, prav tako pa tudi za vso skrb za časa mojega bivanja v Fatimi. Misijonar mi je še rekel, da pride v Fatimo v času od 13. maja pa do 13. oktobra preko en milijon romarjev. Nekateri pridejo peš tudi 200 do 300 km daleč in med potjo molijo rožni venec. Avtobus je točno ob 7.10 uri odpeljal. Po prihodu na fatimsko železniško postajo sem malo počakal na vlak in okoli 9. ure sem se odpeljal z železnico naprej proti Lizboni. V vlaku je sedel poleg mene mlad duhovnik. Začela sva se pogovarjati in vprašal me je, od kod sem in kje sem bil. Vožnja do Lizbone je bila zelo lepa. Zopet so brzeli mimo oči popotnikov oranžni nasadi, oljčni gaji in vinogradi.

(Konec prihodnjič)

Prekletstvo udobja

Avto za vsako ceno . . .

Želja in lov za udobjem je mnogim v pogubo. Moderne pridobitve so že postale mali bog, kateremu je treba vse žrtvovati. Za vsako ceno je treba imeti radio, televizijski aparat, pralni stroj, hladilnik, itd., itd. Če je le kaka možnost, mora biti tudi avto, pa ne najmanjše vrste.

To je prokletstvo udobja, ki je zajelo zlasti mladi rod in že prinaša v družbi zle sadove. To je zaskrbujoč pojav med generacijo, ki bo jutri predstavnica sodobnosti in oblikovalka življenja. Posledica te nenasitne želje po udobju bo nezadovoljstvo, neodgovornost in žaloigre . . .

Pretresljiv dogodek iz **Moulinsa v Franciji** nam zgovorno to potrjuje. Zgodil se je šele pred kratkim in je žaloigra mlade družine.

Mladi **Louis Phelouzat**, star 25 let, je bil pred enim letom poročil 17-letno Josetto. Le nekaj mesecev prej jo je spoznal; poročil jo je iz »resnične ljubezni«. Louis je bil lesni delavec in njegov zaslužek je bil precej skromen. Toda za življenje male družine bi zadostovalo, če bi Louis ne bil strasten avtomobilist. Večji del zaslužka je šlo za oskrbovanje dragega avtomobila. To je mlada zakonca prisililo, da sta si morala utrgovati pri hrani. Pomanjkanje je bilo tako hudo, da sta morala del meseca preživljati v pravi lakoti.

Kmalu je tako življenje začelo presedati obema, nezadovoljstvo, prepir, kletev in razočaranje so bili stalni gost družine. Komaj dobrega pol leta je trajalo in nekdanja ljubezen se je spremenila v razočaranje in končni sklep, da se razideta . . .

Čudno naključje je poseglo v življenje mladih zakoncev, katerih prvotna sreča se je v teku pol leta spremenila v strašno katastrofo.

Mlada Josette je pisala svoj dnevnik. V njem je vsak dan zapisala svoja doživetja in svoje misli. Možu ni nikdar omenjala tega dnevnika. Mož je sicer opazil, da žena vsak dan nekaj zapisuje v zvezek s črnim ovojem, a je mislil, da je to gospodinjski zvezek, kjer mlada žena zapisuje svoje gospodinjske zapiske.

Nekega dne pride knjižica s črnim ovojem slučajno Louisu v roke. Presenečen je bil nad odkritjem; saj je bil Josettin dnevnik prava izpoved najintimnejših zadev. Začel ga je z zanimanjem prebirati. Izlivom ljubezni ter predanosti njemu, zaročencu, ženinu in možu so sledile prve grenke izpovedi o zaskrbljenosti, bolesti, nevolji, razočaranju v zakonu. Odmev trpljenja, odpovedi in pritrgovanja zaradi moževe potratnosti, neodgovornosti in nerazumevanja je vedno bolj polnil strani dnevnika. Vedno več obupa in obsodb sebičnega moža so pričale zadnje popisane strani in že kar jasno je bilo razbrati, da dozoreva v boleči duši razočarane žene sklep, ki naj konča v razporoki . . .

Ves iz sebe je čital te strani tožbe in obtožbe; postajal je kot neugnana zver, polna srda in gneva. Žena ga torej vara, mu je nezvesta, hoče prelomiti prisego. V neukročeni strasti, ki ga je vedno bolj omamljala, je v njem vzklil nečloveški sklep: maščevati se. Pri prijatelju si je izposodil lovsko puško . . .

Še isti večer je pognal kroglo najprej ženi, ki je obležala težko ranjena in se sedaj zdravi v bolnišnici, nato pa še sebi — obležal je mrtev . . .

Nekaj številk o avstrijski mladini

Zadnje ljudsko štetje v Avstriji je pokazalo, da se avstrijski mlad človek vedno bolj uveljavlja v javnem življenju.

Vseh prebivalcev je v Avstriji nekaj nad sedem milijonov. Od teh jih je takih, ki še niso dosegli 25. leto starosti, 2,600.000.

Mladina od 20 do 30 let je močno udeležena na gospodarskem področju; v tej starosti je zaposlenih 473.921 moških in 452.196 žensk. Še bolj je zanimivo dejstvo, da je od vseh poklicno zaposlenih Avstrijcev, katerih je nekaj nad 3 milijone, dobra tretjina (1 milijon) takih, ki še niso 30 let stari.

Število študentov v Avstriji se je v zadnjem desetletju tudi močno pomnožilo. Visoke šole in univerze obiskuje trenutno 40.815 dijakov in dijakinj. Pri tem pa so všteti tudi študenti iz inozemstva, katerih je na avstrijskih univerzah sorazmerno z drugimi državami zelo veliko, kar je avstrijskim visokim šolam in državi v veliko čast. Teh inozemskih študentov je 10.374 (največ na Dunaju).

Za mladino in prosveto

Mladino tožijo in branijo

Simbolično sodišče: Tožilec, branilec, porota, priče in dva sojenca: fant in dekle s krinko na obrazu.

Tožilec: Mladina mora dati boljši svet. A zato se mora čutiti odgovorno. Ni sicer mogoče tajiti krivde odraslih in krivde okolja. Pripravljen bi bil zanjo terjati obsodbo.

Mladina danes na žalost teka za golimi tvarnimi dobrinami. Materializem jo močno utesnjuje v svoje klešče. Doživljamo pa zato velike revolucije na obeh straneh železne zavese.

V takem ozračju se mora mladina preroditi ali pa postati plen prvega, ki jo pride zavojevat; ali se bo rešila materializma ali pa se popolnoma pogrezne vanj. Jutri, ko bo očiščenje Zahoda zaradi nevarnosti z Vzhoda postala stvarnost, tedaj bomo zgradili boljši svet in v njem bo mladina imela odločilno besedo.

Sicer slišimo mnogo vzpodbudnega o mladini, katero tare jarem uradne materialistične doktrine, vendar nimam zaupanja v bodočnost. Bojim se, da ne bomo rešili niti 10 odstotkov mladine, ki bi bila zdrava. Le 10 odstotkov mladine v okolju zapadne miselnosti izpolnjuje svoje verske dolžnosti.

Vendar hočem svoji zahtevi po obsodbi dati odrešilni smisel. Noben zakonik ne predvideva kazni za to mladino. Olajševalne okolnosti so izredno močne: zastrupljeno okolje in nesodobna vzgoja. Naj bo kazen v tem, da zdrava mladina stori vse, da doume čut odgovornosti, ki ga tembolj manjka ostalim 90 odstotkom.

Obramba: Razlogi gospoda tožilca za obsodbo so prepričljivi. Vendar pa je treba osporavati pravice odraslih, vzgojiteljev in družbe, ko hočejo, obsojati mladino. Pravilno je poudarjati nujnost čuta odgovornosti v mladini.

Očitek egoizma v mladini je stvaren. Kaže se najbolj v stremljenju mladine po svobodi in sproščenosti. Pojav »na pol močnih«, ki hočejo pretrgati z vsemi obveznostmi, je stvarno potrdilo temu. Morda je pa to le odgovor na preveliko utesnevanje mladih. Odrasli se morajo zavedeti trenutka, ko otrok neha biti otrok in postane mož ali žena. Če je pri 21 letih sposoben voliti, bo pri 15 letih sposoben, da si izvoli barvo obleke ali frizuro. Za starše je mladostnik zmerom premlad za take reči, ki jih hoče storiti in prevelik za take, ki jih hoče opustiti.

Vendar sodim, da mora biti mladina odgovorna za svoja dejanja. Živimo v dvojnem svetu: v svetu pokvarjenosti, ki pozablja na duhovne vrednote, in v svetu duhovnosti, ki veruje v nadnaravne vrednote. Črta ločnica poteka po sredi človeškega srca. Imamo nepopolno šolo in nepripravljene starše, ki ne znajo vzgajati celotno k cilju. Premalo je, da imajo starši pravico do ukazovanja; ukazovati morajo tudi znati.

Rotim sodišče, da namesto da obsodi ali oprosti mladino, pokliče k okrogli mizi očete, matere, vzgojitelje in sploh vso družbo, da pri njej vsi poiščejo boljših rešitev. Prisrčen razgovor naj poišče odpomočke za vse zlo, ki ga krivično pripisujemo samo mladini.

Sodni rek: Priznavajoč tehtnost razlogov tožilstva in obrambe izrekamo oprostilno razsodbo za mladino in starše. Priporočamo pa predlog obrambe, da pride do poravnave ob medsebojnem razumevanju.

Iz filmskega sveta

»SLEHERNIK« V FILMU

Tudi pri nas je znan Hugo Hofmannsthalov »Slehernik«, duhovna igra iz srednjega veka. Na sporedu je na letnih slavnostnih predstavah v Solnogradu, kjer občudujejo to mojstrovino nešteti tujci z vsega sveta. Uprizarjajo ga na velikem trgu pred stolnico.

Sedaj pa so to solnograško priredbo »Slehernika« tudi filmali in ga že predvajajo po svetu; je to barvni film z najboljšo oceno. V glavnem je film filmska fotografija solnograške predstave »Slehernika«. Vendar je v filmski priredbi nekaj sprememb glede pozorišča igre. Dočim se v igrski priredbi vse dogajanje vrši pred stolnico, so v filmski priredbi razni prizori odigravajo na raznih krajih mesta Solnograda. Tako je dom Slehernika palača stare mestne bolnice, družba ob omizju je zbrana v dvoru Hellbruna, srečanje z materjo je pred cerkvijo Marije-Plain, in prepir s hudičem pa pred cerkvijo sv. Petra. Začetek in konec igre se dogajata pred stolnico.

Kot zatrjujejo kritike, je film zelo dober in se idealno približuje pristnemu »Slehernику«, kakor ga je hotel predstaviti človeštvu srednji vek.

»KLEOPATRA« — NOVI VELEFILM

Že poznamo nekaj velefilmov, kot so »10 zapovedi«, »Ben Hur«, »Quo vadis«. Sedaj je v pripravi nova obdelava filma »Kleopatra«, ki bo po mogočnosti scenerije, dolžini traka in višini stroškov spadal med največje dosedaj izdelane filme. Glavno vlogo kraljice Kleopatre igra znana filmska prvakinja Elizabeta Taylor. Čeprav še film ni izdelan, je že dobila izplačano kot predujem 15 milijonov šilingov. Sredi snemanj je glavna igralka Taylor nevarno obolela, kar je povzročilo izdelovalcem filma velike skrbi. Ogromne vsote zahtevajo tehnične priprave in postavitev pozorišč (kraljevske palače). Celoten film bo po proračunu stal nad 600 milijonov šilingov, verjetno pa bodo stroški dosegli bajno vsoto 900 milijonov šilingov. Pri filmu sodeluje nad 300 igralcev in več tisoč statistov; pri izdelavi filma pa je zaposlenih 12.000 ljudi, kar stane dnevno okoli 800 tisoč šilingov! Vsa dela se vrše v Italiji pri Anziu in v Cinecitta pri Rimu.

»DOBER FILM« NA KOROŠKEM

Znano je, da že dalje časa deluje tudi v Avstriji ustanova »Za dober film«. Ta ustanova, katero podpirajo državne oblasti in pri njej sodelujejo cerkvene, kulturne in prosvetne ustanove v državi, ima nalogo, gojiti dober film in zlasti mladino vzgajati in navdušiti za dober film.

Minuli teden je bil v celovškem Glasbenem domu ustanovni sestanek kulturnih in verskih predstavnikov za ustanovitev koroške podružnice »Za dober film«. O pomenu in organizaciji ustanove »Za dober film« je govoril zvezni referent ustanove dr. Kennidy z Dunaja, nakar je bil izvoljen deželni odbor iz vrst najvišjih predstavnikov koroških verskih, kulturnih in prosvetnih ustanov. Tudi deželni glavar g. Wedenig je zagotovil vso podporo delovnemu odboru pri delu na tem tako plemenitem in koristnem polju.

Dvojno svetovno prvenstvo na ledu . . .

Hokej v Colorado (USA), umetno drsanje v Pragi (Češka)

Dvoje svetovnih prvenstev na ledu je bilo zaključenih pred nekaj dnevi. Borbe v hokeju so se odigravale v Colorado (USA), v umetnem drsanju pa je imelo praško občinstvo priliko občudovati svetovne mojstre na ledeni ploskvi. Oglejmo si najprej

HOKEJ NA LEDU.

Za letošnje svetovno prvenstvo v hokeju na ledu je vladalo zelo veliko zanimanje po vsem športnem svetu. Nič čudnega, saj je igra že sama na sebi takega značaja, da pritegne najširše kroge, ki občudujejo hitre situacije, ki se menjavajo na ledu zdaj pred tem, zdaj pred onim golom. Malo gumijasto ploščico, ki ji pravimo „puck", tako hitro premikajo igralci na ledeni ploskvi, da ji komaj sledimo in dostikrat se niti ne zavemo, ko je obtičala v mreži enega ali drugega moštva. Hitrost, ki ji zlepa ni para v kaki igri, je tista sila, ki povzroča tolikšno zanimanje med prijatelji športa in zlasti med mladino.

Brez presenečenj tudi tokrat ni šlo. Švedi so namreč premagali Kanadčane (5:3). Radi tega se bo v domovini hokeja na ledu še dosti govorilo in pisalo, kajti Kanadčani so bili svojčas strah in trepet vseh hokejistov, ki so prišli z njimi v stik. Pa je pač tako v športu: Nihče nima monopola in, ker je evropski hokej na ledu — četudi včasih malce z nasmehom sprejet v Kanadi — v zadnjih letih tako močno napredoval, se je to moralo pokazati na takem turnirju, kakor je svetovno prvenstvo.

Švedska je postala zmagovalka in prva v skupini A; svetovno prvenstvo je praktično izvojevala že z zmago nad Kanado, ker je bilo s precejšnjo gotovostjo računati, da bo preostala tri srečanja namreč z Anglijo, Norveško in Nemčijo odločila v svojo korist. V skupini B, je na prvem mestu Japonska.

UMETNO DRSANJE

Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju na ledu je bilo v Pragi na Češkem. Tu so se pa Kanadčani močno uveljavili. Takoj prvi dan sta v tekmovanju parov kanadska brat in sestra Jelinek zasedla prvo mesto, ki sta pred 19.000 gledalci v razprodani novi praški dvorani s svojim akrobatskim drsanjem tesno prekosila drugoplasirani ruski par Bjelusowa/Protopopow. — Drug velik uspeh je dosegla Kanada tudi z zmago svojega Donalda Jacksona, ki je ob nabito polni dvorani navdušil gledalce z vrhunskimi in izredno težkimi izvedbami; s svojim fantastičnim nastopom ni spravil samo gledalcev iz ravnovesja, temveč tudi strokovnjake, ki so mu burno ploskali. V poljubnem programu je postavil tako rekoč „svetovni rekord", kajti skoraj vsi sodniki so mu prisodili vse dosegljive točke. Svetovna prvakinja pri ženskah je zopet postala Nizozemka Sjoukje Dijkstra, na drugo mesto se je umestila Kanadčanka Wendy Griner, Avstrijka Regine Heitzer pa na tretje. V plesu parov sta zmagala simpatična Čeha - zakonca Pavel in Eva Roman.

Amerikanci se to pot v umetnem drsanju niso uveljavili, kajti nastopili so samo z mlajšimi močmi — več ali manj začetniki — kajti njihovo prvo garnituro je pokosila smrt o priliki letalske nesreče lansko leto v Belgiji, ko so bili na poti na svetovno prvenstvo v Prago. Zaradi te nesreče je bilo, kakor znano, preloženo to svetovno prvenstvo na letošnje leto.

Umetno drsanje na ledu je izredno lep zimski šport in zasluži, da se ga mladina oprime v večjem številu. Pri tem ne smemo pozabiti, da so primerne te telesne vaje za oba spola in za vsako starost. S tem seveda ni rečeno, da se mora vsakdo povzpeti na raven svetovnih mojstrov, toda z malo dobre volje in primerno vajo se doseže višina, ki zadovolji tako drsalca kakor gledalca. Važno pri tem pa je, da res gojimo gibe iz umetnega drsanja, namesto da se podimo po ledu. Iz zdravstvenega stališča končno res ni važno, kako se drsam, toda, če sem že enkrat na ledu, zakaj se ne bi bavil z onim načinom, ki je izdatnejši za telo in lepši za oko?

Ivo Kermavner

550 milijonov katoličanov na svetu

Iz podatkov Svetovnega misijonskega zemljevida za leto 1961, je razvidno, da je vseh katoličanov že 550,356.000, nekako 18,3 odstotkov vseh prebivalcev na svetu.

Brazilija ima 62,734.533 katoličanov in je po številu katoliškega prebivalstva na prvem mestu. Za njo pride Italija, ki ima 48,782.000 katoličanov. Na tretjem mestu je Francija, ki ima 37,553.940, Mehika pa 33,634.770 katoličanov. V Združenih državah Severne Amerike je 42,109.900 katoličanov, to je 22,9 odstotkov od vseh 183 milijonov 666.000 prebivalcev.

Izmed vseh zemeljskih celin je najbolj katoliška zahodna južna Evropa s svojimi 187,223.000 katoličani; za njo pride Južna Amerika s 132,396.000 katoličani. Najmanj katoličanov je na Grenladiji, kjer je med 30.000 prebivalci samo 7 katoličanov. Popolnoma katoliška je mala Andora med Španijo in Francijo; ima namreč 6.000 prebivalcev, ki so vsi katoliške vere. Iz Svetovnega misijonskega zemljevida tudi spoznamo, da je v Sovjetski zvezi nekako 10 milijonov katoličanov, to je 4,7 odstotkov vseh prebivalcev, katerih je 215 milijonov.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ANTON ČEHOV:

STRAŠNA NOČ

V posebni sobi restavracije je bila spiritistična seansa. Okoli okrogle mize so sedele štiri osebe. Roke so imele položene na mizno ploščo tako, da so se jim prsti dotikali, in so nervozno gledali na mizico. Te štiri osebe so bile neka starejša dama, ki je igrala vlogo medija, koščeno mlado dekle, ki je od strahu trepetalo, doktor Pogostov, starejši, resen gospod in uradnik Panihidin, suhljat mož. Peti je bil starec, ki si je vse zapisoval, kar je »duh« pravkar sporočil. Na lepem pa trkanje preneha in Panihidin nervozno vzklikne:

»Kaj? Kaj je rekel?«

Starec je vzdignil prst in dejal s svečanim glasom: »Spinozov duh je sporočil: Tvoje življenje se nagiblje h koncu. Delaj pokoro!«

Medij vzdihne in Panihidin zakliče s tresočim glasom: »Se lahko vprašanje ponovi?«

Starec je prošnji ugodil in spet je nastopila mrtvaška tišina. Nato je dejal:

»Isto. Tvoje življenje se bliža koncu. Delaj pokoro!« In še je pripomnil Spinoza: »Nocoj se bo odločila tvoja usoda!«

Panihidin pripomni nervozno: »Nocoj?«

Starec prikima in vsi oneme.

Medij se nasloni nazaj in vzdihne:

»Ne morem več. Prosim, prižgite luč!«

Panihidin vpraša starca še enkrat: »Kaj je rekel? Nocoj...«

»V naravi je veliko nadnaravnega, česar naš slabotni duh nikoli ne bo dojel!« je pripomnil medij.

Mlado dekle je izbruhnilo v jok, doktor Pogostov nervozno trka s prsti po mizi. Panihidin pogleda vse, vzdihne in vzklikne:

»Moram iti!«

In stisne starcu desnico.

Tudi doktor Pogostov vzdihne in reče: »Tudi jaz moram iti. Mislim, Panihidin, da imava isto pot!«

Zapustila sta lokal in stopila na ulico. Bila je temna, viharna noč, veter je tulil in koraki so odmevali po nerazsvetljeni ulici.

»Če naj verjamemo Spinozi,« je po kratkem odmoru spregovoril Panihidin, »bom nocoj umrl. Jaz sicer ne verjamem v spiritizem, jaz sem svobodomiseln, brez predsodkov, ampak misel na smrt me spravi v mračno razpoloženje. Smrt je neizogibna, kljub temu se misel na smrt upira človeški vstravi!«

»Da, da,« odgovori Pogostov, »in pri tem še ta noč. Ta tema, ta nevihta. Slišite? Človek bi mislil, da nekdo joče in išče varno zavetišče. No, posloviti se moram. Stanujem levo od tu v tretji hiši, pa vi?«

»Jaz stanujem v pokopališki ulici v Trupovi hiši!«

»Poznam ta kraj,« reče zdravnik. »Puščoben kraj!«

Poslovila sta se in Panihidin je sam nadaljeval svojo pot. Nehote je polglasno ponovil besede: »Tvoje življenje se bliža koncu. Nocoj...«

Ozrl se je, ulica je bila prazna, z urnimi koraki je šel naprej. Vihar je tulil, začelo je močno deževati. Naposled je prišel do hiše, stopal po ozkem, nerazsvetljenem stopnišču navzgor, obstal pred vrati svojega stanovanja, vzel trepetaje ključe iz žepa, uprasnil vžigalico in stopil v sobo.

Tedaj pa je prestrašen skočil nazaj. Sredi sobe je stala krsta!

Viharno je planil ven, stekel na cesto, držal roko na srcu, globoko sopel in se naslonil na ulično svetilko.

»Krsta... Kako je prišla krsta v mojo sobo? Kje se je vzela?« je vzkliknil ves drhteč. »Duh mi je prerokoval smrt. In mi je že poslal krsto!« Potem pa se je spet zbral in dejal: »Gotovo je to neumno, jaz pa sem strahopeten ko šolarček. Moram iti v stanovanje in tam prenočiti, saj vendar ne morem pri tem dežju ostati na cesti!« Odločno je spet stopil v hišo, šel po stopnicah gor in mrmljal:

»Gotovo je bila optična prevara. Bil sem mračno razpoložen in moji bolni živci so videli krsto. Optična prevara. Gotovo nič drugega...«

A ko je vrata nekoliko odprl, je zakričal in ko obseden tekel po stopnicah dol. Zdirjal je na ulico in ječal:

»Krsta... Ne, to ni optična prevara... Kaj naj storim? Kaj naj storim? Grem k prijatelju Upokojevu in bom pri njem prenočil!«

Bežal je, ko da ga furije preganjajo, skozi temno ulico, vihar je tulil, nazadnje je obstal pred neznatno hišo. Svetilka je razsvetljevala ploščico z napisom »Opremljene sobe«. Stopil je v hišo, šel skozi slabo razsvetljen hodnik in potrkal na vrata. »Zdi se, da ni nikogar doma. A vem, kje je ključ!«

Iskal je ključ pod predpražnikom, ga našel, odprl vrata, vstopil, prižgal vžigalico, ki je pošastno razsvetlila sobo, in v paničnem strahu odskočil. Sredi sobe je stala krsta!

Panihidin je zbežal iz sobe in stekel spet ven na ulico.

»Že spet... V sleherni sobi krsta. To je prerazdraženost živcev. Še znorel bom. Moj Bog, kaj naj storim? Kam naj grem? Grem k doktorju Pogostovu, ta stanuje tu v bližini.«

Brž ko je stopil na hišne stopnice, je zaslišal doktorjevo divje vpitje:

»Pomagajte! Pomagajte!«

In takoj nato je pridirjal zdravnik iz svojega stanovanja.

»Doktor,« je vprašal Panihidin, »kaj vam pa je?«

»Vi ste tudi bledi ko mrlič,« je dejal Pogostov.

»Kaj pa je?« je vprašal Panihidin.

»Pustite me, da pridem malo k zavesti,« je vzkliknil doktor. »Vesel sem, da vas vidim. Prekleta spiritistična seansa! Pomislite, v svoji sobi sem našel krsto. Pravo, pravcato krsto!«

Spustil se je na stopnico in Panihidin je sedel poleg njega.

»Nisem trahopeten,« je menil doktor Pogostov. »Ampak še vrag bi se ustrašil, če bi po spiritistični seansi na lepem zadel ob krsto.«

»Kaj, pri vas tudi!« je vzkliknil Panihidin. »Tudi v moji sobi je stala krsta. In v sobi Upokojeva je tudi stala krsta z rdečkastimi čipkami!«

»Kaj naj počneva?« je po kratkem odmoru vprašal doktor Pogostov.

»Ne bi se čudil,« je rekel Panihidinu, »če bi v svoji sobi zalotil tatu, če bi tam izbruhnil ogenj, če bi se strop zrušil. To je vse naravno. Ampak kako je prišla krsta v mojo sobo? Ženska krsta. Je v njej truplo, ali je prazna? Mučna skrivnost!«

»Za tem tiči zločin,« je dejal doktor. »Morava nekaj ukreniti. Pojdiva v stanovanje!«

Počasi sta stopala po stopnicah navzgor in obstala pred vrati Pogostovega stanovanja. Pred vrati je stala sveča, ki jo je doktor obotavljaje se prižgal. Panihidin je odprl vrata. Tedaj sta oba prestrašeno odskočila — čez nekaj časa pa sta se le odločila, da sta vstopila. Polagoma sta se bližala krsti, šla nekajkrat okoli nje, dokler ni doktor rekel:

»Ugotoviti morava, če v krsti kdo leži ali ne. Da, to morava ugotoviti!«

In z drhtečimi rokami sta vzdignila pokrov krste, nato pa se spogledala in olajšano vzkliknila: »Krsta je prazna!«

Pogostov pogleda v notranjost krste in zavpije: »Pismo, ki je name naslovljeno!« Nervozno raztrga ovitek in glasno bere:

»Ljubi Pogostov! Veš, da ima moj oče izdelovalnico krst. Ima pa tudi veliko dolga in ker bo prihodnje dni prišel k nam sodni izvrševalec in je vse naše premoženje v krstah, sva sklenila, da bova naše najboljše krste začasno spravila pri prijateljih. Pošiljam Ti, dragi prijatelj, krsto in te prosim, da jo skriješ pri sebi, dokler ne bomo poslali ponjo. Krsta bo kak teden ostala pri tebi. Jaz sem vsem, ki jih štejem za svoje prijatelje, poslal po eno krsto in računam na njihovo pomoč. Najlepša hvala. Tvoj Ivan!«

Pogostov je pogledal Panihidina, oba sta se oddahnila.

»Mislim,« je vzkliknil Panihidin; »da bom po tej noči moral poiskati sanatorij za živčne!«

»Jaz pa se bojim,« je pripomnil Pogostov, »da bomo, če bodo posli izdelovalca krst še vedno slabi, sleherni večer, ko bomo prišli domov, našli poleg postelje kak mrtvaški spomenik ali celo katafalk!«

Oba sta se od srca zasmejala...

In zjutraj, ko so sončni žarki posvetili v sobo, je doktor brezskrbno spal na divanu, Panihidin pa je mirno ležal v krsti, a na ustnicah mu je igral srečen smehljaj, ko da bi imel čudovite sanje, za okni pa je bilo slišati šum prebujajočega se mesta...

William Saroyan:

Staromodna zgodba o ljubezni, liriki in...

Bratranec Arak je bil leto in pol mlajši od mene, polnega obraza, temne polti in vpadljivo uglajenega vedenja, To ni bilo namerno. Njegovo vedenje je bilo že po naravi takšno, kot je bilo po drugi plati moje od vsega začetka neotesano. Arak je premagoval težave v šoli z zapeljivim smehljajem, ki je razkril narazen štrleče gornje zobe in omehčal kot kamen trdo srce naše učiteljice miss Daffney; sam sem pa vedno planil v sredo težav ter hrupno in s poudarkom razlagal, da je krivec miss Daffney ali kdor koli, samo ne jaz, in da bom, če bo treba spravil stvar pred vrhovno sodišče in dokazal svojo nedolžnost.

Navadno so me povabili v šolsko pisarno. Včasih sem bil tepen, ker sem diskutiral o stvari z ravnateljem mr. Derringerjem, ki je bil nekoliko šibek v besednem prepričevanju. Če sem ga spravil v zadrego, je izvlekel jermen.

Arak je bil drugačen; nič mu ni bilo do borbe za pravico. Še zdaleč ni bil tako pameten kot jaz in čeprav je bil leto in pol mlajši od mene, je bil z menoj v istem razredu. To bi nič ne pomenilo, če bi ne bil to peti razred. Navadno sem zmagal v prepirih z učitelji: a namesto, da bi bili veseli, da se me znebijo, so se upirali moji premestitvi. Najbrž so upali, da bodo naslednji semester zmagali v debatah z menoj in izenačili stanje. Tako je naneslo, da sem bil najstarejši učenec petega razreda.

Nekega dne je hotela miss Daffney prepričati svet, da sem napisal na šolsko tablo pesem, v kateri je bilo rečeno, da je grda in da je zaljubljena v mr. Derringerja. Avtor pesmi nisem bil jaz, temveč bratranec Arak. Kadar sem pisal pesmi, ni šlo nikoli za miss Daffney, temveč za koristne reči. Kljub temu se je postavila miss Daffney k moji klopi z ravnilom v roki in dejala, ne da bi koga imenovala, da bo ugotovila, kdo je odgovoren za ne-

(Nadaljevanje na 8. str.)

N. V. GOGOLJ: 7

Sejem v Soročincu

Zdajci v resnici vsi zaslišijo nejasen zvok, zelo podoben svinjskemu kruljenju — vsi so pobledeli... Pripovedovalca pa je oblil pot po vsem obrazu.

»Kaj je to?« je vprašal Čerevik ves preplašen.

»Nič!...« je odgovoril kum, ki se je tresel ko šiba na vodi.

»Čuj!« je vzkliknil nekdo.

»Kaj si rekel?« je vprašal drugi.

»Jaz? Nič!«

»Kdo je spet zakrulil?«

»Bodite no pametni! Saj ni nič!«

Vsi so se boječe ozirali okrog in začeli stikati po oglih. Hivrja je bila od strahu bolj mrtva ko živa. »Sram vas bodi!« je gromko vzkliknila, »to naj bodo možje in kozaki! Treba bi vam bilo dati v roke vreteno in greben za lan! Nekdo je na cesti bruhal ali pa je pod kom zaškripala klop, pa vam je srce kar zlezlo v hlače!«

Može je postalo sram. Opomnili so se in se nekoliko ojunačili. Kum je srknil iz vrča žganjice in nadaljeval: »Žid je kar zamrl od strahu. Svinje so z nogami, dolgimi ko hodulje, zlezle čez okna v izbo in začele žida pošteno zdelavati s trikrat spletenimi nagajkami, da je skakal kar do stropa. Žid je padel na kolena in vse priznal... Jopiča pa ni mogel vrniti. Poljskega pana je bil na poti oropal neki cigan, ki je prodal jopič neki prekupčevalki. Ta ga je prinesla zopet v Soročinec na sejem, toda odslej ni hotel pri njej nihče ničesar več kupiti. Prekupčevalka se je čudila, kaj bi moglo biti temu vzrok, in je naposled uganila, da je nesreče kriv rdeči jopič — saj jo je čudno stiskal, ko si ga je bila nekoč nadela. Ne da bi dolgo razmišljala, je vrgla jopič v peč. Toda glej, jopič noče goreti!... »To je čisto gotovo hudičev dar!« je vzkliknila. Pa si je prekanjena babnica izmislila, da jopič položi skrivaj nekemu kmetiču, ki je vozil na sejem maslo, med razno šaro na voz. Ko je preprosti mož ugledal lepi jopič, se je razveselil. Ko pa pride na sejem, da proda svoje stvari, ni hotel pri njem nihče kupiti. »To so bile nečiste roke, ki so mi jopič podtaknile!« si je dejal. Zgrabil je sekiro in razsekal jopič v kose. Pa glej, kos zleze h kosu in jopič je zopet cel! Kmetič se prekriža, se vdrugič loti sekire in jopič razseka, kose pa razmeče po vsem trgu. Odslej se zlodej vsako leto, kadar je sejem, klati v podobi svinje po trgu, kruli in išče kose svojega jopiča. Pravijo, da mu manjka samo levi rokav. Zato se na tem sejmu zmeraj zgodi kakšna nesreča. Sam hudič je obsedel našega pristava, da izbira ta kraj za se...«

Kum ni mogel izpregovoriti druge polovice besede: okno je zahreščalo, šipe so se razbile na drobne kose, v izbo pa pogleda strašna svinjska spaka, ki zaobrača oči, kakor bi hotela vprašati: »Kaj pa počenjate tu, prijatelji?«

VIII.

Vsi so kar otrpnili od samega strahu. Kum je široko zinil in okamenel: oči so mu buljile, kakor da hočejo skočiti iz očnic, prsti na roki so se mu razkrečili in roke se niso več ganile. Dolgin, ki se je toliko junačil, je od strahu skočil do stropa in pri tem udaril z glavo v bruno, ki je držalo deske. Deske so se premaknile in — popovič je z velikim štropotom treščil na tla.

»Au, au, au!« je obupno zakričal neki kozak, ki se je zleknil od strahu po klopi in cepetal z nogami in rokami.

»Na pomoč!« je zatulil drugi in se pokril z ovčjim kožuhom.

Kum, ki je ob tem klicu zopet oživel, se je ves skrčen skril pod kikljo svoje žene. Dolgin je zlezel v peč in zaprl za seboj vrata. Čerevik pa je kakor polit s kropom skočil k durim in pri tem mesto čepice zgrabil lonec, ki si ga je nadel na glavo; kakor nor je bežal po ulicah, ne da bi čutil pod seboj tal — šele ko se je čisto upehal, je nekoliko popustil. Srce mu je bilo kakor stope v mlinu, sopel je ko meh in pot mu je v potokih lil z obraza. Skoraj bi se bil zgrudil, da ni naenkrat zaslišal, kako nekdo teče za njim... Sapa mu je zastala...

»Hudič! Hudič!« je kričal brez pameti, zbral vse sile, nato pa se skoraj brez zavesti zgrudil na zemljo.

»Hudič! Hudič« je zakričal nekdo za njim in Čerevik je samo še slišal, kako se je nekaj z velikim ropotom zvalilo nanj. Nato se je popolnoma onesvestil in je kakor mrtvec v svoji tesni krsti nem in negiben obležal.

IX.

»Ali slišiš, Vlas?« je vprašal nekdo iz množice sejmarjev, ki so nočevali pod vozovi na trgu, in si pri tem mel oči. »Nekdo zraven nas je klical hudiča.«

»Kaj meni mar?« je zagodrnjal cigan, ki je ležal poleg njega in se zaspano pretegnil. »Zaradi mene lahko kliče vso svojo žlahto!«

»Kričal je, kakor da ga kdo davi!«

»Mogoče se ti je samo sanjalo.«

»Meni, kar hočeš, pogledati je le treba. Ukreši ogenj!«

Cigan je godrnjaje vstal, nejevoljno ukresal ogenj, da so iskre kar letele in osvetlile njegovo postavo, ter se s tovarišem podal na cesto s svetilko, kakor je v navadi pri Ukrajincih — leščerbo, ki je napolnjena s koštrunjim lojem.

»Stoj! Tu nekaj leži. Posveti sem!«

Pridružilo se jima je nekaj radovednežev.

»Kaj je, Vlas?«

(Dalje prihodnjič)

Staromodna zgodba o ljubezni, liriki in . . .

(Nadaljevanje s 7. strani)

sramno žalitev na šolski tabli, in poskrbela, da bo prejel zasluženo kazen.

»Prejel?« sem dejal. »Mar veste, če je bil deček in ne deklica?«

Miss Daffney me je udarila po členkih desne roke. Poskočil sem in dejal: »Nikar me ne bijte po členkih. Pritožil se bom.«

»Sedi!« je dejala miss Daffney.

Sedel sem. Potegnila me je za desno uho; odkar me miss Daffney in ostali učitelji vlečejo zanj, je nekam razpotegnjeno.

Sedel sem in mirno, skoraj neslišno dejal: »Žal vam bo.«

»Drži jezik,« je dejala miss Daffney in, čeprav sem bil razdražen ko vrag, sem iztegnil jezik, medtem ko so dečki in deklice, mali Mehikanec, Japonec, Armenec, Grk, Italijan, Portugalec in navadni Američani, ki so se veselili šale, tulili od smeha. Miss Daffney je pomerila z ravnilom na roko, toda zdaj je oplazilo ravnilo moj nos. To sem imel za posebno žalitev, ker sem že takrat veljal za dolgonosca.

Kratkega nosu bi ne zadela, zato sem občutil njen udarec kot zahrbten namig na dolgost svojega nosu. Držal sem obtolčeno roko na ranjenem nosu in znova vstal.

Rekla mi je, naj držim jezik; vztrajal sem pri tem, da nisem nič hudega storil, temveč sem izpolnil samo njeno povelje. Zato sem nedolžen ter si nikakor nisem zaslužil obtolčene roke in odrgnjenega nosu.

»Molči zdaj,« je dejala miss Daffney. »Nočem več slišati tvojih neumnosti. Boš tiho?«

Umaknil sem roko z nosu in utihnil. Smehljal sem se kot deček, ki ji prinese rdeče jabolko. Poslušalci so tulili od smeha. Miss Daffney je odvrgla ravnilo, segla po meni, padla čez klop, se dvignila in me začela loviti po razredu.

»Spet smo tam,« sem sam pri sebi dejal, medtem ko me je podila miss Daffney po razredu. »Spet sem se zapletel v klobčič in vse skupaj se bo zanesljivo končalo z umorom, medtem ko sedi krivec, bratranec Arak, tamle in se smehlja. Nikjer ni pravice.«

Ko me je končno miss Daffney ujela — česar nisem mogel preprečiti, če nisem hotel, da mi odmeri mr. Derringer še strožjo kazen — je sledila neke vrste rokoborba v prostem slogu: skušala mi je izpraskati oči, populiti ušesa, prste in roke, vmes pa sem jo prosil, naj se vendar vede dostojno kot dama.

Ko se je utrudila, sem se vrnil na svoj prostor, in spet je bil na vrsti prvotni zločin dneva: kdo je napisal ljubezensko pesem na tablo?

Miss Daffney si je popravila lase in obleko, zajela sapo, zahtevala in dosegla mir, in po trenutkih tišine, ko smo slišali tiktakanje ure, je začela govoriti.

»Zdaj bom vprašala vsakogar poimensko, če je napisal na tablo to odvratno pesem in od vas pričakujem, da boste govorili resnico. Če boste lagali, bom kljub temu našla krivca in vaša kazen bo toliko strožja.«

Začela je spraševati dečke in deklice, če so napisali pesem; seveda so trdili, da niso storili tega. Potem je vprašala mojega bratranca Araka, in tudi on je dejal, da je ni napisal. Potem je vprašala mene in rekel sem, da je nisem napisal, kar je bilo tudi res.

»Pojdi v ravnateljevo pisarno,« je dejala. »Lažnivec.«

»Nisem napisal nobene pesmi na kakršno koli tablo,« sem dejal. »Nisem lažnivec«.

Mr. Derringer me je sprejel brez navdušenja. Dve minuti kasneje je prinesla Susie Kokomoto poročilo o mojem zločinu, v resnici le prepis. Mr. Derringer je bral poročilo, spreminjal obraz, se smehljal, nategnil naramnice, zakašljal in dejal: »Zakaj si napisal to pesmico?«

»Te pesmice jaz nisem napisal.«

»Seveda tajiš, da bi jo ti napisal, toda zakaj si jo napisal?« je dejal.

»Nisem je napisal,« sem dejal.

»Ne bodi zakrknjen,« je dejal mr. Derringer. »Precej razburljivo govorico širiš. Kako veš, da je miss Daffney zaljubljena vame?«

»Je res?«

»No,« je dejal mr. Derringer. »Tako tukaj piše. Kaj te je privedlo do tega? Si mar opazil, da me je občudujoče ali kako drugače pogledala?«

»Sploh nisem opazil, da bi vas pogledala,« sem dejal. »Ste morda vi zaljubljeni vanjo, ali kaj podobnega?«

»To bomo še videli,« je dejal dr. Derringer. »Pesem ni slaba, razen na enem mestu. Res meniš, da je miss Daffney grda?«

»Pesmi nisem napisal jaz,« sem dejal. »To lahko dokažem. Jaz ne pišem tako.«

Hočeš reči, da pisava na tabli ni tvoja?« je dejal mr. Derringer.

»Da, in jaz ne pišem takih pesmi«.

»Priznaš torej, da pišeš pesmi?« je dejal mr. Derringer.

»Pišem pesmi,« sem dejal, »toda ne takih.«

»Take govorice,« je dejal mr. Derringer. »Upam, da veš kaj delaš!«

»Vem samo, da je nisem napisal jaz,« sem dejal. (Dalje prihodnjič)

Golobi in rakete

Spričo današnjega napredka vodljivih raket, ki že plovejo v vesolju je več kot čudna zgodba, o kateri pripoveduje nova številka revije »Naval Research Reviews«, ki jo izdajajo znanstveni zavodi ameriške vojne mornarice.

Zdaj je namreč prišlo na dan, da so svoj čas, nekako pred petnajstimi leti, ameriški znanstveniki popolnoma resno mislili in delali na to, da bi se za usmerjanje izstrelkov na cilj posluževali ptic, in sicer golobov.

Zadevni projekt se je imenoval »Orcon«, kar je kratica za besedi »organic control« ali organična kontrola. Zamisel je sprožil znanstvenik dr. Skinner, profesor Harvardskega vseučilišča, in svoj čas voditelj znanstvenega dela za vodljive izstrelke. Šlo je za to, da bi golobe naučili s kljuni trkati na točko, kjer se je kazala slika cilja, s čimer bi se mehanično pokazalo, ali gre izstrelek v pravi smeri, in bi obenem mehanične naprave popravile razliko od prave smeri izstrelka.

Dr. Skinner je golobom na kljune prilepil električni stik, nakar jih je potrpežljivo navajal na to-le: pred golobi je bilo steklo, ki je bilo prepreženo z žicami in na katerem se je premikala slika cilja; vsakokrat, ko je golob s kljunom piknil v sliko, je dobil koruzno zrno. Sliko je posnemala fotografska kamera, ki je bila nameščena v konici izstrelka. Nekateri od Skinerjevih golobov, zlasti če so bili lačni, so znali pikniti po štirikrat v sekundi, kar je bilo dovolj hitro za izstrelek, ki je letel 600 milj na uro. Okoli 90 odstotkov njihovih »pikov« je bilo dovolj natančnih, to se pravi, da niso zadeli dalje kot četrt palca vstran od slike, ki se je stalno premikala.

»Poizkus je pokazal«, je poročala mornarica, »da bi golobi v idealnih pogojih mogli pikati dovolj naglo in natančno, da bi krmarili leteči izstrelek. Pri operacijah v praksi pa bi razne motnje, kakor oblaki, valovi, sence in podobno, lahko ptice močno zmedle«.

Zaradi tega so leta 1953 »Orcon projekt« opustili. Ti »golobji kamikazi«, če jih smemo tako imenovati po japonskih letalcih, imenovanih »kamikazi«, ki so se žrtvovali s svojimi letali in jih nalašč usmerjali na sovražne ladje, da bi jih uničili, v resnici niso nikoli peljali nobenega izstrelka proti cilju, a samo zato ne, ker jih je izpodrinila moderna elektronika, še preden je bil načrt Orcon dovolj izpopolnjen. In od tistega časa je šele devet let!

GLEDALIŠČE V CELOVCU

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 23. 3.: **Der Hauptmann von Köpenick** (premiera), igra. — Sobota, 24. 3.: **Der Hauptmann von Köpenick**, igra. — Nedelja, 25. 3. ob 15.00 uri: **Der Hauptmann von Köpenick**, igra. — Torek, 27. 3.: Svetovni gledališki dan — **Das ostasiatische Theater „China und Japan"**, govori int. G. Bartelmus. — Sreda, 28. 3.: **Der Hauptmann von Köpenick**, igra. — Četrtek, 29. 3.: **Brüder Straubinger**, operета. — Petek, 30. 3.: **Der Barbier von Sevilla**, opera. — Sobota, 31. 3.: **Polenblut, operета** (zadnjikrat). — Nedelja, 1. 4. ob 15.00 uri: **Der Barbier von Sevilla**, opera.

Začetek ob delavnikih ob 19.30 uri, ob 15. uri.

KOMORNI ODER:

(Sobota, 24. 3., zaprto), nedelja 25., sobota 31. 3., nedelja 1. 4.: **Die acht Frauen**, komedija. — Začetek ob 19.30 uri.

„HAUPTMANN V. KÖPENICK" — NOVA PREMIERA

V petek bo v Mestnem gledališču premiera „nemške pravljice" o kapitanu iz Köpenicka, kot je Carl Zuckmayer označil to svoje delo. Režija je poverjena prof. Helmutu Kraussu z Dunaja, Fred Schulze-Holz pa nastopi v glavni vlogi, ostale vloge so pa poverjene članom domačega ensembla.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 24. 3.: Geständnis einer 16-jährigen (IVb). — Mlado dekle spozna zakonsko nezvestobo svojih staršev in hoče njih zakon rešiti s tem, da umori materinega ljubimca. — Nedelja, 25. 3.: Mit Himbeergeist geht alles besser (IVb). — Z raznimi goljufijami se hoče nek mož oškodovati za ukradena leta, ki jih je moral preživeti kot vojak. Radi simpatij do goljufij s premislekom. — Sreda, 28. 3.: Die Unbefriedigte (IV). — Mlada Francozinja v severni Afriki hoče svojo duševno praznoto premagati s tem, da se poglobi v arabsko mistiko.

Borovlje. — Sobota, 24. 3.: Mein Kampf ((III ++). — Pretresljiv dokumentarni film o Hitlerjevih zločinih, predvsem v Vzhodni Evropi. — Nedelja, 25. 3.: Drei Mann in einem Boot (IV). — Veseloigra o treh moških, ki so na begu pred svojimi ženami. — Torek, 27. 3.: Interpol ruft Berlin (III). — Mednarodna policija lovi v Londonu voditelja nevarne zločinske tolpe. — Četrtek, 29. 3.: Zwölf Uhr Mittags (IV+). — Film z divjega zapada, visoke umetniške vrednosti.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 24. in 25. 3.: Das Erbe von Björndal (III). — Drama iz kmečkega življenja. — Sreda, 28. 3.: Tatort Paris (IVa). — Zločinski par izrablja dobrega pariškega raznašalca časopisov za svoje temne načrte. Kriminalni film.

Miklavčevo. — Nedelja, 25. 3.: Der schwarze Blitz (III). — Preprosta ljubezenska zgodba z mnogimi zapletljaji o nekem znanem smučanju v neki gorski vasi. — Četrtek, 29. 3.: Tatort Paris (IVa). — Glej pod Dobrla ves!

Pliberk. — Sobota in nedelja, 24. in 25. 3.: Glokken läuten überall (IVa). — Konflikti med podeželskim župnikom in njegovimi materialistično usmerjenimi nasprotniki. Domovinski film. — Torek in sreda, 27. in 28. 3.: Das Haus auf dem Geisterhügel (IVa). — Grozljiv film.

Sinča ves. — Petek in sobota, 23. in 24. 3.: Recht und Gesetz. — Nedelja, 25. 3.: La Paloma (III). — Nemška veseloigra. — Petek in sobota, 30. in 31. 3.: Stadt ohne Mitleid (IV+). Dramatičen film.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 23. 3.: Der Narbenteufel (V). Grozljiv film, v katerem nek blazen kirurg kot cirkuški direktor brezsmiselno mori. — Nedelja, 25. 3.: Bei der blonden Kathrein (III). — Znan komorni pevec preživi svoj dopust inkognito kot poslovodja v nekem hotelu in se zaljubi v mlado posestnico istega hotela. — Sreda, 28. 3.: Die schwarzen Ritter von Borgoforte (IVb). — Drama iz srednjega veka, ki kaže krvoločno nasilje. Za odrasle s premislekom.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 26. 3.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za ženo in dekle. — 18.00 Umetnostni spomeniki na Koroškem. — TOREK, 27. 3.: 14.15 Poročila, objave. — Solistična glasba. — SREDA, 28. 3.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 29. 3.: 14.15 Poročila, objave. — Slovenske umetne pesmi. — PETEK, 30. 3.: 14.15 Poročila, objave. — A. Drabosnjak, N. Kuret: Igra o izgubljenem sinu. — SOBOTA, 31. 3.: Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 1. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MALI OGLAS

SADNA DREVESCA in ribizelj dobite v drevesnici **MARKO POLZER**, Št. Vid v Podjuni — St. Veit i. J.

F-R-C möbel

▶ Freie Zustellung selbstverständlich

▶ Von der Fabrik direkt zum Käufer

▶ 1500 Fremdenzimmer lieferbar

F-R-C möbel

Kärntens modernste Möbelfabrik, Villach

bringt für Gastbetriebe und Privatvermieter eine

Sonderaktion in F.R.C.-Fremdenzimmern bis 31. März 1962

Die F. R. C.-Möbelhäuser in Klagenfurt, Burggasse 14, Villach, Bahnhofstraße 12, und Kärntens größte ständige Möbelschau, Klagenfurt, Sandwirtsäle, Kolpinggasse 2 (neben Hotel Sandwirt) zeigen Fremdenzimmer um

2150.- 2890.-

Diese F. R. C.-Fremdenzimmer sind qualitativ hervorragend ausgeführt und in den verschiedenen beliebten Edelholzfurnieren lieferbar.

F-R-C möbel

Außerdem erhalten Sie: Matratzen, Einsätze, Tische, Sessel, Bettbänke, Couches, Fauteuils usw.

Alle JOKA-Erzeugnisse — Austro-Sessel

F-R-C möbel

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.